

Praktische Uitwerking Tijdelijke wet Groningen voor Deskundigen

Versie 3

1-7-2021

Instituut Mijnbouwschade Groningen

Afdeling Schade expertise en herstel

Inhoudsopgave

Inleiding.....	5
1 Werkwijze voor de opname van de schade	6
1.1 Algemeen.....	6
1.2 Voorbereiding schadedossier en planning van de schade-opname.....	6
1.3 Introductie/ kennismaking Aanvrager	6
1.4 Samenwerking zaakbegeleider.....	7
1.5 Acut Onveilige Situatie (AOS)	7
1.6 Nulmeting-light	7
1.7 Werkwijze schade-opname	8
1.8 AOS follow up.....	9
1.9 Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)	10
1.10 Appartementsrechten	10
1.11 Vereniging van Eigenaren (VvE).....	11
1.12 Gebruik eigen fotoapparatuur	11
1.13 Hygiëneprotocol voor schade-opname bij Agrarische bedrijven.....	11
2 Causaal verband	12
2.1 Uitgangspunten	12
2.2 Toepasselijkheid bewijsvermoeden	12
2.2.1 Fysieke schade.....	12
2.2.2 Gebouwen of werken.....	12
2.2.3 Schade die naar zijn aard redelijkerwijs een gevolg is van mijnbouwactiviteiten....	13
2.3 Weerleggen van het bewijsvermoeden	14
2.3.1 Autonome oorzaak	14
2.3.2 Invloed van trillingen.....	14
2.3.2.1 Zettingsschade	15
2.3.2.2 Niet-zettingsschade	16
2.3.3 Motiveren weerleggen bewijsvermoeden.....	17
2.3.4 Beslisschema toepasselijkheid en weerleggen bewijsvermoeden.....	18
2.4 Trillingtool.....	19
2.4.1 Wat is de trillingtool?.....	19
2.4.2 Gebruik trillingtool.....	20
2.5 Causaliteit als het bewijsvermoeden niet van toepassing is	21
3 Schadebegroting.....	22
3.1 Algemeen.....	22
3.2 Wijze van schadebegroting fysieke schade	22
3.3 Destructief onderzoek.....	22
3.4 Sloop en nieuwbouw.....	22

3.5	Schadevergoedingen en BTW.....	23
3.6	Laag BTW tarief van 9%	26
3.7	Vergoeden sauswerk.....	26
3.8	Klein Werk Toeslag (KWT)	26
3.9	Materiële gevolgschade.....	27
3.10	Wettelijke rente.....	27
4	Schade is eerder behandeld door NAM/CVW, de Arbiter Bodembeweging of de burgerlijke rechter (EBS).....	29
4.1	Algemeen.....	29
4.2	Informatieverstrekking vanuit het IMG.....	29
4.3	Nulmeting-light	29
4.4	Hardheidsclausule / beëindigde procedure Arbiter Bodembeweging	30
4.5	Identificatie als eerder behandelde schade.....	30
4.6	Wijze van beoordeling eerder behandelde schades	31
4.7	Schadebegroting verergerde schades.....	37
4.8	Schadebeperkingsplicht.....	41
4.9	Garantiewerk aannemer NAM/CVW	41
5	Schade die eerder behandeld is door de TCMG/IMG	42
5.1	Wijze beoordeling eerder behandelde schades TCMG/IMG	42
6	Diversen.....	51
6.1	Eigendomsoverdracht.....	51
6.2	Reeds herstelde schade	51
6.3	Nader onderzoek.....	51
6.4	Hoe om te gaan met aanvullende schade na een opname?.....	53
6.5	Nader advies	53
	Bijlage 1: Werkinstructie AOS voor deskundigen.....	54
1.	Inleiding	55
2.	Wat wordt verstaan onder een AOS?	55
3.	De AOS procedure.....	55
4.	Hoe kan een AOS melding worden gedaan?.....	57
5.	Hoe te handelen bij verschillende AOS-meldingen?.....	58
6.	Communicatie met melder/ eigenaar	59
	Bijlage 2: Sjabloon SPLITS VvE's	59
	Bijlage 3: Hygiëneprotocol betreden bedrijven en locaties met akkerbouw, evenhoevigen en/of pluimvee.....	60
1.	Inleiding	62
2.	Bedrijfshygiëneprotocol.....	62
3.	IMG Hygiëneprotocol.....	63
4.	Arbo, milieu en veiligheid	63
5.	Divers.....	64

Bijlage 4: Aandachtspunten bij schade-opname in rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten.....	65
Bijlage 5: Beslisboom uitvraag BTW.....	66

Inleiding

Het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) schakelt onafhankelijke en onpartijdige deskundigen in om hem te adviseren over het besluit dat het dient te nemen op de bij hem ingediende verzoeken om schadevergoeding. Dit betekent dat het adviesrapport het IMG antwoord dient te geven op de vraag of, en zo ja voor welk bedrag, de aanvrager aanspraak heeft op een vergoeding voor de schade die is ontstaan ten gevolge van bodembeweging die is veroorzaakt door de exploitatie van een mijnbouwwerk voor het Groningenveld of de gasopslag Norg.

De deskundige is uiteraard, gelet op zijn onafhankelijke en onpartijdige positie, vrij in de inhoud van het advies dat hij het IMG geeft. Wel geeft het IMG door middel van dit document richtlijnen voor de wijze waarop de schade moet worden opgenomen, hoe omgegaan moet worden met de beperkingen aan de bevoegdheid van het IMG én hoe – op een aantal onderwerpen – het IMG invulling wenst te geven aan zijn taak om de schade op een rechtvaardige én ruimhartige manier te vergoeden. Op deze manier wordt gewaarborgd dat de schade-opname op een zorgvuldige en uniforme wijze plaatsvindt. De richtlijnen betreffen zowel reguliere dossiers als specials waarbij daar waar nodig de kleine verschillen in werkwijze worden aangeduid. De richtlijnen gelden niet indien en voor zover in specifieke gevallen een andersluidende werkwijze voor de schade-afhandeling is vastgesteld.

1 Werkwijze voor de opname van de schade

1.1 Algemeen

Het belangrijkste doel van de schade-opname is uiteraard om te kunnen adviseren over:

- 1) of er een causaal verband bestaat tussen de schade en de bodembeweging;
- 2) de omvang van de eventuele schade(vergoeding), en om ;
- 3) de nulmeting-light uit te voeren, met het oog op eventuele toekomstige schade.

De werkwijze van de deskundige vindt plaats conform de hieronder door het IMG vastgestelde procedure. Mocht tijdens de uitvoering blijken dat deze procedure moet worden aangepast, dan zal het IMG hierover desgevraagd beslissen.

1.2 Voorbereiding schadedossier en planning van de schade-opname

Het team Werkvoorbereiding van het IMG zal zorgdragen voor een zo volledig mogelijk dossier ten behoeve van de deskundige. Daartoe zal het team Werkvoorbereiding het dossier op onderstaande punten controleren en/of daarover informatie verschaffen aan de deskundige:

- Eigendom (kadaster en objectlijst).
- Geschiedenis (eerdere meldingen bij NAM/CVW of TCMG/IMG op hetzelfde adres).
- De inhoud van de aanvraag.
- Soort object (soort bouwwerk of special, zoals erfgoed of agrarisch).
- Of het object is aangewezen als een beeldbepalend of karakteristiek pand of als gemeentelijk/rijksmonument.
- Regulier dossier of specials zoals erfgoed, agrarisch of MKB.
- Informatie met betrekking tot de topwaarde van de trillingen door aardbevingen met het epicentrum in het Groningenveld of de Gasopslag Norg, zulks mede met het oog op de toepasselijkheid van het bewijsvermoeden.
- Eerdere meldingen van een Acuut Onveilige Situatie (AOS) en in het geval van een gegronde AOS, het AOS-rapport, indien dit al is opgemaakt.

Het volledige digitale dossier wordt door middel van de applicatie "Atabix" aan de deskundige ter beschikking gesteld.

Het team Planning maakt vervolgens de afspraak voor de schade-opname met de aanvrager/zaakbegeleider.

1.3 Introductie/ kennismaking Aanvrager

In principe is bij elke opname een zaakbegeleider aanwezig alsmede de aanvrager. De aanvrager kan zich uiteraard ook laten bijstaan, door bijvoorbeeld een eigen deskundige.

Na de kennismaking geeft de zaakbegeleider aan de aanvrager uitleg over de procedure en het doel van het bezoek. De zaakbegeleider is gedurende het proces van aanvraag tot schadevergoeding de contactpersoon voor de aanvrager.

Vervolgens geeft de deskundige uitleg over zijn/haar werkzaamheden.

Het kan zijn dat er geen zaakbegeleider aanwezig is bij de opname. De zaakbegeleider neemt dan voor aanvang van de schade-opname telefonisch contact met de aanvrager op en geeft uitleg over het doel en de procedure. De deskundige geeft uitleg over de opname. De deskundige overhandigt een informatiebrochure aan de aanvrager en verwijst bij vragen over het proces of de organisatie IMG door naar de zaakbegeleider. Ook kan de deskundige een signaal afgeven bij Zaakbegeleiding wanneer hij inschat dat contact met de aanvrager nodig is.

Het behoort tot de taak van de zaakbegeleider en/of deskundige dat hij/zij ervan overtuigd is dat voorafgaande aan de rondgang de werkwijze, het doel en de procedure bij de aanvrager helder zijn.

1.4 Samenwerking zaakbegeleider

Uitgangspunt is dat de deskundige de schade beoordeelt en vaststelt en dat de zaakbegeleider de contactpersoon voor de aanvrager is. De zaakbegeleider heeft als taak om vragen en onduidelijkheden aan de kant van de aanvrager te signaleren en onder de aandacht te brengen.

De deskundige en de zaakbegeleider presenteren zich tijdens de schade-opname als eenheid met ieder zijn eigen rol. Indien nodig hebben de deskundige en de zaakbegeleider voorafgaand aan de schade-opname contact. De zaakbegeleider heeft géén taak in het beoordelen en vaststellen van de schade. De deskundige heeft daarnaast geen taak in het uitleggen van de werkwijze van het IMG.

Indien de aanvrager zich laat bijstaan door een gemachtigde, niet zijnde een zaakbegeleider, dan zullen alle contacten over de schade in principe tussen de zaakbegeleider en de gemachtigde verlopen.

1.5 Acuut Onveilige Situatie (AOS)

Mocht de situatie zich voordoen dat de deskundige zich zorgen maakt over de veiligheid van de bewoners, of zichzelf dan kan hij hiervan een melding doen.

De melding moet altijd worden gedaan via het webformulier:
<https://schadedoormijnbouw.nl/acuut-onveilig#formulierAOS>

In de omschrijving van de melding is het belangrijk om aan te geven dat de melding is gedaan door de deskundige onder vermelding van naam en expertisebureau. **Deze melding moet altijd in overleg met de bewoner worden gedaan.**

Daarnaast is het verstandig om telefonisch contact te zoeken met het AOS-team wanneer tijdens een schade-opname een situatie erg nijpend lijkt te zijn. Het AOS-team heeft in principe 48 uur om een AOS-melding af te handelen. Echter, bij telefonisch contact zal altijd overleg gepleegd worden over de situatie en of meer spoed noodzakelijk is.

Als het voorkomt dat het AOS-team telefonisch niet bereikbaar is en ook het webformulier niet beschikbaar is, kan er bij uitzondering een e-mail worden gestuurd. naar xxx.xxxx@schadedoormijnbouw.nl. Er wordt dan z.s.m. gehandeld. Hierheen kunnen dus ook eventuele verzoeken voor terugbellen worden gestuurd. Deze mailbox wordt van 08:00 tot 22:00 uur beheerd en beantwoord.

Zie bijlage 1 voor de uitgebreide werkinstructie.

1.6 Nulmeting-light

Naast het opnemen van de door de aanvrager gemelde schade, dient de deskundige in beginsel ook een nulmeting-light uit te voeren aan het hoofdgebouw. In het kader van de nulmeting-light dient de deskundige alle schade van enige omvang vast te leggen in zijn adviesrapport, ongeacht of hier een melding van is gedaan en ongeacht of deze is veroorzaakt door mijnbouw. De nulmeting moet nauwkeurig worden uitgevoerd, maar is tegelijkertijd niet bedoeld als een garantie dat álle schade wordt opgenomen.

In Atabix is vermeld of een nulmeting-light moet plaatsvinden. Indien de deskundige twijfelt over of een nulmeting-light moet plaatsvinden, kan hij daarover contact opnemen met Werkvoorbereiding.

In uitgangspunt wordt alleen een nulmeting-light uitgevoerd indien het gaat om gebouwen die bestemd zijn om te gebruiken ten behoeve van wonen. Het gaat hierbij - voor alle duidelijkheid - om particuliere bewoning van meer permanente aard (en behuizing voor dieren zoals vee uitgezonderd). In beginsel moeten alle voor wonen bestemde ruimtes van het gebouw worden opgenomen in het kader van de nulmeting-light. Dit zijn dus bijvoorbeeld de woonkamers, slaapkamers, hal, keuken, sanitair, kelder etc.

De nulmeting-light wordt niet uitgevoerd voor bijgebouwen en overige werken die niet bestemd zijn voor bewoning, zoals een schuur, opberghok, garage, fietsenstalling, tuinornamenten, hekwerk/tuinafscheiding en tuinhuisje (voor zover dit niet bewoond wordt). Hier zal geen nulmeting-light plaatsvinden maar zal alleen de gemelde schades worden opgenomen, ongeacht of deze schades mijnbouwgerelateerd zijn of niet.

Zorginstellingen (bejaardentehuizen/zorgcentra) worden ook permanent bewoond, ook al kan de bestemming niet 'Wonen' maar 'Maatschappelijke doeleinden' zijn. In dat geval geldt dat alleen de betreffende wooneenheid van de bewoner onder de nulmeting-light valt, niet de overige openbare ruimtes die voor iedereen toegankelijk zijn (zoals gemeenschappelijke kelder, gemeenschappelijke hal etc.). Dit geldt eveneens voor VvE's. Zie voor de werkwijze bij VvE's het onder 1.9 bepaalde. Bij de groep (professionele) vastgoedeigenaren die vaak een groot aantal panden met schades tegelijk aanmelden, kiest het IMG er in afwijking van de hoofdregel voor geen nulmeting-light in de ruimtes te laten verrichten. Alleen de gemelde schades worden opgenomen en gecaculeerd. Ook dit zal worden vermeld in Atabix.

De nulmeting-light wordt ook niet uitgevoerd voor gebouwen of opstallen die niet bestemd zijn voor bewoning. Hierbij moet gedacht worden aan:

- kantoorruimte;
- bedrijfsruimte (winkelruimte/magazijn);
- recreatieruimte, sporthallen (zwembaden);
- kerken;
- ziekenhuizen;
- scholen;
- stallen; indien een woonhuis en een schuur aan elkaar vast zijn gebouwd (kop-romp-boerderij) dan hoeft alleen voor het woongedeelte daarvan een nulmeting-light uitgevoerd te worden.

Het IMG kan er onder omstandigheden voor kiezen om in bijzondere gevallen toch een nulmeting-light uit te laten voeren aan een gebouw of opstal dat niet voor bewoning is bestemd. In dat geval zal dit doorgegeven worden in Atabix.

1.7 Werkwijze schade-opname

De deskundige neemt de schade op door middel van een vaste route en legt de opgenomen schade vast in de applicatie "Atabix". De deskundige begint met het exterieur van het gebouw en loopt rond het object (met de klok mee). Bij het interieur start de expert op de hoogste verdieping die met een vaste trap (inclusief vlizotrap) bereikbaar is en werkt vervolgens naar de begane grond (of kelder, mits begaanbaar).

Van de gevel met voordeur en huisnummer wordt een overzichtsfoto gemaakt. Deze wordt als 'aanzichtfoto' opgenomen in Atabix. Tevens wordt van elke gevel/muur met schade een overzichtsfoto gemaakt met daarop duidelijk zichtbaar de locatie en omvang van de schade. Vervolgens wordt van de schade minimaal één detailfoto gemaakt, maar zo veel foto's als nodig zijn om de schade goed vast te leggen.

Belangrijk is dat alle door de aanvrager gemelde schade en elke door de deskundige onder de 1.6 beschreven nulmeting-light geconstateerde schade fotografisch wordt vastgelegd en voorzien van een technische toelichting op de aard en omvang van de schade. De deskundige dient dus **alle** schade op te nemen die de bewoner heeft bedoeld te melden en/of waarvan de bewoner van mening is dat er sprake zou kunnen zijn van mijnbouwschade. Het is de deskundige onder geen beding toegestaan om een opname van schade achterwege te laten, omdat hij van mening is dat geen sprake is van mijnbouwschade, wanneer de aanvrager meent dat die sprake wel voor vergoeding in aanmerking zou kunnen komen. Indien de deskundige van mening is dat hetgeen de aanvrager heeft bedoeld te melden geen schade is, dient de deskundige de situatie nog steeds zo goed mogelijk fotografisch vast te leggen en woordelijk te beschrijven.

In het kader van de nulmeting-light dient de deskundige alle schade van enige omvang vast te leggen in zijn adviesrapport, ongeacht of hier een melding van is gedaan en ongeacht of deze is veroorzaakt door mijnbouw. In het kader van nulmeting-light wordt ook van gebreken die geen relatie hebben met de gaswinning een korte vastlegging (foto + beschrijving) gemaakt

Het clusteren van gebreken is onder een nulmeting-light in principe niet toegestaan. Hiervoor geldt echter een uitzondering. Gebreken aan de binnenzijde die voorkomen in hetzelfde wandvlak kunnen gebundeld worden en onder één schade opgenomen worden in het adviesrapport. Dit is alleen mogelijk indien het gelijksoortige schade betreft, met eenzelfde oorzaak, eenzelfde verloop en eenzelfde omschrijving van de schade. Dezelfde scheurvorming in het midden van één wand kan dus onder één schadenummer gebundeld worden. Scheurvorming doorlopend in de hoeken dient in dat geval onder een apart schadenummer opgenomen te worden.

De deskundige dient terughoudend te zijn met het doen van mededelingen tijdens de opname over of causaal verband bestaat tussen de schade en mijnbouwactiviteiten, en over de financiële omvang van de schade. De ervaring heeft namelijk geleerd dat achteraf regelmatig blijkt dat de deskundige (n.a.v. van opmerkingen van de projectcoördinator van het deskundigenbureau) terug moet komen op zijn initiële beoordeling. Dit leidt mogelijk tot teleurstelling bij de aanvrager. Daarnaast komt het regelmatig voor dat bewoners de beoordeling van de deskundige vanwege de complexiteit niet goed begrijpen of onthouden.

Wanneer in een adviesrapport meerdere huisnummers tegelijk worden behandeld omdat dezelfde eigenaar ze in eigendom heeft, dan dient de deskundige per schade aan te geven op welk huisnummer de schade betrekking heeft.

1.8 AOS follow up

Als er sprake is van een schade-opname naar aanleiding van een gegronde AOS-melding (AOS follow up) dan dient hier in het adviesrapport aan gerefereerd te worden. Wanneer de schade waarop de AOS-melding betrekking heeft tijdens de opname niet meer zichtbaar is, dan dient dit vermeld te worden bij de 'opmerking deskundige' in het adviesrapport. Daarbij wordt aangegeven of de schade reeds is hersteld of dat er een andere reden is waarom de schade niet meer zichtbaar is. Als de schade tijdens de opname nog wel aanwezig/zichtbaar is dan zal er - naast de "opmerking deskundige" - ook bij de betreffende schade gerefereerd dienen te worden aan de AOS-melding. Het AOS-rapport wordt via Atabix aan de deskundige ter beschikking gesteld. Indien dit niet het geval is, dan kan de deskundige het adviesrapport via Atabix terugzetten naar de afdeling Werkvoorbereiding met het verzoek om het AOS-rapport alsnog toe te voegen.

1.9 Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

De foto's van schades die door de deskundige worden opgenomen in het adviesrapport dienen te voldoen aan de AVG. Dit betekent dat bijzondere persoonsgegevens niet op de foto's zichtbaar mogen zijn.

Bij het maken van foto's voor een schade-opname dient de deskundige het volgende in acht te nemen:

- Personen aanwezig bij de schade-opname mogen niet duidelijk herkenbaar in beeld;
- Objecten met persoonsgegevens dienen zoveel mogelijk met toestemming van de aanvrager/bewoner te worden weggehaald of buiten het beeld van de foto te worden gehouden;
- Objecten met persoonsgegevens die niet kunnen worden weggehaald of buiten het beeld van de foto kunnen worden gehouden, dienen te worden geblurred.

Typen objecten met persoonsgegevens zijn:

- Ingelijste foto's, portretten, of schilderijen met daarop duidelijk herkenbare personen;
- Religieuze tekenen en symbolen;
- Posters, plakaten en foto's waaruit politieke opvattingen of lidmaatschap van een vakbond blijkt;
- Gegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag of seksuele gerichtheid

1.10 Appartementenrechten

Bij het IMG worden ook aanvragen tot schadevergoeding ingediend door eigenaren van appartementenrechten. Belangrijk aspect bij het adviseren aan het IMG over het op deze aanvragen te nemen besluit, is de vraag of en zo ja in hoeverre de gemelde schade onder het appartementenrecht valt. De schade kan immers ook buiten het appartementenrecht vallen en in dat geval komt de schadevergoeding bijvoorbeeld toe aan de VvE (of een andere appartementengerechtigde).

Door het IMG is ervoor gekozen om bij de opdrachtverstrekking aan deskundigen voor de opname van schade van appartementengerechtigden te werken met een zogenoemde vuistregel. De vuistregel houdt in dat de deskundige bij de opname van schade aan een appartementenrecht in elk geval de schade aan de binnenmuren, vloeren en plafonds van een appartement dient op te nemen. Schade aan gemeenschappelijke ruimten, buitenmuren, het dak of de fundering van een gebouw behoeft de deskundige in beginsel niet op te nemen (tenzij de VvE een eigen verzoek om schadevergoeding heeft ingediend dat onder een eigen dossiernummer wordt afgehandeld. Zie werkwijze onder 1.10). De schadevergoeding voor die delen van het gebouw komt in de regel namelijk toe aan de VvE en daarvoor kan door de appartementengerechtigde dus geen vergoeding worden aangevraagd.

De deskundigen krijgen van het IMG de opdracht om de appartementen volgens deze vuistregel op te nemen. De nulmeting-light beperkt zich dus ook tot de delen van het gebouw die binnen deze vuistregel vallen.

Afwijken van de vuistregel

Indien de appartementengerechtigde meent dat hij aanspraak heeft op een vergoeding voor schade aan een deel van het gebouw dat valt buiten de hiervoor geschetste vuistregel, dan dient de deskundige deze schade wél op te nemen en – als sprake is van mijnbouwschade – te calculeren wat de kosten van herstel van deze schade zijn

De deskundige krijgt op voorhand van de afdeling Werkvoorbereiding de splitsingsakte met het modelreglement aangeleverd zodat hij de appartementengerechtigde direct kan informeren over of hij aanspraak kan maken op een vergoeding voor de schade voor het gebouwgedeelte dat valt buiten de hierboven geschetste vuistregel. Indien het een complexe splitsingsakte betreft dient de deskundige dit te melden richting de afdeling werkvoorbereiding, zodat zij nader kunnen

onderzoeken of de betreffende schade al dan niet valt binnen het appartementsrecht van de aanvrager en de vergoeding aan de aanvrager toekomt.

1.11 Vereniging van Eigenaren (VvE)

De VvE is alleen gerechtigd tot schadevergoeding voor zover de schade zich bevindt in de gemeenschappelijke gedeelten van het appartementencomplex. In grote lijnen geldt dat wanneer de schade zich bevindt aan de buitenzijde van een appartementencomplex, in een gemeenschappelijke ruimte, of wanneer de schade ziet op beide zijden van een gemeenschappelijke muur en niet alleen aan de binnenzijde die behoort tot het appartementsrecht, de VvE bevoegd is om hiervoor een aanvraag in te dienen. Het IMG gaat na of de VvE daadwerkelijk bevoegd is om de schadeaanvraag in te dienen.

Aan de hand van de bij het Kadaster opgevraagde splitsingsakte (incl. bijbehorende splitsingstekening(en)) en het bijbehorende splitsingsreglement beoordeelt de afdeling Werkvoorbereiding wat de gemeenschappelijke gedeelten en de privé-gedeelten zijn van het appartementencomplex en legt dit vast in het document SPLITS VvE's (bijlage 2) met daarin een instructie voor de deskundige. Deze instructie wordt via Atabix gedeeld met de deskundige.

De deskundige neemt alleen de door de VvE's gemelde schade(s) op. Er wordt geen nulmeting - licht uitgevoerd.

1.12 Gebruik eigen fotoapparatuur

Uitgangspunt is dat foto's rechtstreeks via de Atabix applicatie worden gemaakt. Het kan zijn dat de tablet die daarvoor gebruik moet worden, foto's van onvoldoende kwaliteit oplevert voor een goed rapport. In dat geval is het gebruik van andere camera's toegestaan. Deze foto's worden dan gelijk na de schade-opname via de backend van Atabix toegevoegd en direct van de gegevensdrager van fotocamera verwijderd nadat ze zijn toegevoegd en opgeslagen.

1.13 Hygiëneprotocol voor schade-opname bij Agrarische bedrijven

Voor het betreden van een agrarisch bedrijf heeft IMG een eigen hygiëneprotocol opgesteld. Alle aanwezigen bij de schade-opname op een agrarisch bedrijf moeten zich houden aan het hygiëneprotocol, dat is bijgevoegd als bijlage 3. Deskundigen dienen zelf zorg te dragen voor al het materieel, passende kleding, schoeisel etc. dat nodig is in het kader van het hygiëneprotocol.

2 Causaal verband

2.1 Uitgangspunten

Het IMG dient schade te vergoeden met overeenkomstige toepassing van het burgerrechtelijke aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht. In dit verband moet ook worden beoordeeld of de door de aanvrager gemelde schade in causaal verband staat met bodembeweging als gevolg van de exploitatie van een mijnbouwwerk voor het Groningenveld of de Gasopslag Norg.

Hierbij moet in uitgangspunt toepassing gegeven worden aan het normale leerstuk van causaal verband als bedoeld in artikel 6:98 BW.

2.2 Toepasselijkheid bewijsvermoeden

In een groot aantal gevallen waarop de verzoeken om schadevergoeding bij het IMG zien, is evenwel het bewijsvermoeden uit artikel 6:177a BW van toepassing. Het artikel luidt als volgt:

Artikel 6:177a BW

Bij fysieke schade aan gebouwen en werken, die naar haar aard redelijkerwijs schade door beweging van de bodem als gevolg van de aanleg of de exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van het winnen van gas uit het Groningenveld zou kunnen zijn, wordt vermoed dat die schade veroorzaakt is door de aanleg of de exploitatie van dat mijnbouwwerk.

Als het bewijsvermoeden van toepassing is op de gemelde schade, betekent dit dat vermoed wordt dat de schade daadwerkelijk een gevolg is van mijnbouwactiviteiten, tenzij het vermoeden is ontzenuwd. Voor de toepasselijkheid van het bewijsvermoeden uit artikel 6:177a BW moet voldaan zijn aan een aantal eisen. Er moet:

- 1) sprake zijn van fysieke schade;
- 2) aan een gebouw of werk;
- 3) die naar haar aard redelijkerwijs schade door mijnbouw zou kunnen zijn;

Bij de uitleg van deze criteria zoekt het IMG in beginsel aansluiting bij het advies van het panel van deskundigen onder voorzitterschap van prof. Van Mierlo van 22 januari 2019. Dit advies is openbaar beschikbaar, maar kan desgevraagd aan de deskundige worden toegezonden.

Het IMG zal hierna uiteenzetten hoe het, overeenkomstig het advies van het panel van deskundigen, toepassing geeft aan het bewijsvermoeden.

2.2.1 Fysieke schade

Het bewijsvermoeden uit artikel 6:177a BW is uitsluitend van toepassing op 'fysieke schade'. Het IMG definieert dit begrip als volgt:

"Onder fysieke schade wordt verstaan: een fysieke aantasting, die zich manifesteert in een blijvende verandering van vorm of structuur of stand c.q. verzakking, die naar verkeersopvatting de gaafheid kenmerkt."

2.2.2 Gebouwen of werken

Verder is vereist dat de fysieke schade is ontstaan aan een 'gebouw' of 'werk'. Voor het begrip 'gebouw' wordt aansluiting gezocht bij dit begrip uit de Woningwet, zijnde:

"een bouwwerk dat een voor mensen toegankelijke overdekte geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt."

"Het begrip 'werken' ziet op constructies die zijn bedoeld om duurzaam ter plaatse te blijven, zoals een afdak, een terreinafscheiding of infrastructurele werken. Ook een irrigatie- of drainagesysteem kan een werk zijn als uit de aard voortvloeit dat het een constructie is die bedoeld is om duurzaam ter plaatse te blijven."

Een woonboot is ook als een "werk" aangemerkt.

De deskundige moet dus beoordelen of er sprake is van fysieke schade aan een gebouw of werk.

2.2.3 Schade die naar zijn aard redelijkerwijs een gevolg is van mijnbouwactiviteiten

Indien het gaat om fysieke schade aan een gebouw of werk, moet vervolgens worden bekeken of sprake is van schade die naar haar aard redelijkerwijs een gevolg van beweging van de bodem als gevolg van de aanleg of de exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van het winnen van gas uit het Groningenveld zou kunnen zijn.

Bij de beantwoording van deze vraag komt beperkt betekenis toe aan de fysieke eigenschappen van de schade. Alleen als het gaat om één van de volgende typen schade, is naar haar aard géén sprake van mijnbouwschade en is het bewijsvermoeden dus niet van toepassing :

Houtconstructies	Metselwerk	Afwerking	Afbouwconstructies
<ul style="list-style-type: none"> - Doorbuigen van vloerbalken en dakbalken; - Kromtrekken houten balken, balken met barsten 	<ul style="list-style-type: none"> - Afgesprongen schilfers (vorstschade) - Verweerd voegwerk - Bakscheur - Corrosie van metalen 	<ul style="list-style-type: none"> - Verkleuring, vlekvorming - Bladderen van verfwerk, loslaten/onthechten van verf-kitwerk - Loslatend behang - Veroudering / verwerking - Krimpscheuren in materialen - Droogkrimp (craquelé in stuc-of schilderwerk) - Blazen in of achter schilder-of stucwerk 	<ul style="list-style-type: none"> - Glasschade (scheur in glas of lekke dubbele beglazing, tenzij vervorming om liggende constructie). - Craquelé in geglazuurde keramische tegels of 1 gescheurde tegel in vlak - Scheuren in tegels op houten ondervloer. - Aftekening van naden in schilderwerk of behang - Lekkages van met pannen gedekte daken, goten, loodslabben, bitumen etc. - Schade aan marmoleum

Voor alle overige vormen van fysieke schade kan in dit stadium niet op voorhand worden uitgesloten dat sprake is van mijnbouwschade en kan het bewijsvermoeden dus wel van toepassing zijn. Dit geldt dus, voor de goede orde, ook voor bijvoorbeeld krimpscheuren in de aansluiting tussen twee materialen en voor zettingsschade. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat de hiervoor genoemde lijst nog zal worden aangevuld met andere schades die niet door bodembeweging kunnen zijn ontstaan.

Het IMG gaat ervan uit dat de geografische locatie van het gebouw waaraan schade is ontstaan, wél bepalend is voor het antwoord op de vraag of de schade redelijkerwijs door mijnbouwactiviteiten zou kunnen zijn ontstaan.

Daarbij hanteert het IMG als uitgangspunt dat het bewijsvermoeden van toepassing is indien aan het gebouw of werk waaraan fysieke schade is ontstaan een trillingsnelheid is opgetreden van meer dan 2 mm/s met een overschrijdingskans van 1%.

Buiten dit criterium zou alsnog het bewijsvermoeden van toepassing kunnen zijn, indien sprake is van fysieke schade aan een gebouw of werk, dat al dan niet in combinatie met de bijzondere constructiekenmerken van dat gebouw of werk, gevoeliger is voor aardbevingen dan andere gebouwen of werken. Wat betreft deze uitzonderlijke categorie 'bijzonder kwetsbaar object' moet worden gedacht aan gebouwen of werken in wierdendorpen, op taluds en langs slootkanten, of bepaalde grote boerderijen of molens. Daarnaast kan het bewijsvermoeden van toepassing zijn op bepaalde schades in het geval er ter plaatse van het gebouw of werk indirecte effecten van diepe bodemdaling of -stijging kunnen zijn opgetreden. Het Instituut bepaalt dit aan de hand van onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek.

Het IMG verstrekt door middel van de gevalideerde trillingstool die in Atabix is opgenomen een overzicht van de topwaarde van de trillingen die zijn opgetreden ter plaatse van het gebouw of werk waarop het verzoek om schadevergoeding betrekking heeft. Aan de hand van dit informatieblad kan de deskundige beoordelen of op de fysieke schade het bewijsvermoeden van toepassing is omdat aan het hiervoor genoemde criterium van 2 mm/s is voldaan. Zie hierover meer uitgebreid paragraaf 2.4.

2.3 Weerleggen van het bewijsvermoeden

Indien het bewijsvermoeden van toepassing is op de fysieke schade, dan is daarmee nog niet gezegd dat er sprake is van een causaal verband. De deskundige dient vervolgens te bezien of het bewijsvermoeden kan worden weerlegd. Het IMG stelt hoge eisen aan het weerleggen van het bewijsvermoeden.

2.3.1 Autonome oorzaak

Het komt er hierbij in de eerste plaats op aan of voor de geconstateerde schade een andere autonome oorzaak bestaat. Het Instituut wil dat voor die autonome oorzaak een voldoende hoge mate van zekerheid bestaat (in de woorden van het panel moet die oorzaak "evident en aantoonbaar" zijn). Het betekent dat de deskundige overtuigd dient te zijn van zijn conclusie en dat er bij hem geen gerede twijfel mag bestaan over de autonome oorzaak.

Het bepalen van de autonome oorzaak vergt een specialistische bouwkundige beoordeling van de deskundige. De deskundige moet hierbij beoordelen of er een schademechanisme is waardoor de schade is veroorzaakt en of dit schademechanisme ook de volledige schade verklaart. Het is ook mogelijk dat er meerdere samenhangende schademechanismen zijn opgetreden.

De deskundige dient bij de specialistische beoordeling of er een autonome oorzaak bestaat, in eerste instantie nog niet de berekende trillingsnelheden te betrekken die ter plaatse kunnen zijn opgetreden. Dat moet plaatsvinden in de volgende stap.

2.3.2 Invloed van trillingen

Als de deskundige van oordeel is dat er een autonome oorzaak voor de schade bestaat, dient hij vervolgens te bezien of het aannemelijk is dat trillingen door aardbevingen de schade toch hebben veroorzaakt (bijv. getriggerd) of hebben verergerd. De deskundige dient hierbij toepassing te geven aan de meest actuele wetenschappelijke inzichten en de kaders van het IMG.

Hierbij dient onderscheid gemaakt te worden tussen zettingsschades en niet-zettingsschades.

2.3.2.1 Zettingsschade

Indien het gaat om schade die zijn oorzaak vindt in een zetting van de ondiepe bodem waarop het gebouw is gefundeerd, moet deze schade worden beoordeeld in overeenstemming met het advies van ir. Van Staalduinen en ing. Everts van 16 december 2020 met betrekking tot zettingsschade.

In alle gevallen dient door de deskundige te worden gezien of er evident en aantoonbaar een andere oorzaak van de zettingsschade is dan bodembeweging door mijnbouwactiviteiten.

Het uitgangspunt is dus dat een deskundige het bewijsvermoeden alleen weerlegt kan achten, indien er evident en aantoonbaar een andere oorzaak van de zettingsschade is.

De grenswaarden die zijn genoemd in het advies van ir. Van Staalduinen en ing. Everts, worden vervolgens gebruikt om te concluderen of het al dan niet aannemelijk is dat trillingen van invloed zijn geweest op de zettingsschade. Het is gelet hierop van belang dat de deskundige in het adviesrapport bij een zettingsschade aangeeft welke trillingssterkte, zoals die volgt uit de trillingstool, zich ter plaatse maximaal kan hebben voorgedaan.

- Aangezien trillingen door aardbevingen onder de 16 mm/s (met 1% overschrijdingskans) redelijkerwijs niet kunnen leiden tot zettingen, is in dat geval geen nader onderzoek nodig en kan worden volstaan met een regulier advies. De combinatie van evidente zettingsschade én de beperkte trillingen ter plaatse maken dan dat de deskundige het bewijsvermoeden weerlegt kan achten.
- Indien de trillingssterkte tussen de 16 mm/s en 40 mm/s (met 1% overschrijdingskans) is, moet de deskundige daarnaast inzichtelijk maken wat de bodemsamenstelling is.
 - Indien ter plaatse zand voorkomt, in de mate die in het advies van ir. Van Staalduinen en ing. Everts is benoemd, dan dient de deskundige voorts een nader onderzoek te hebben uitgevoerd naar de verdichtingsgevoeligheid van dit zand, om het bewijsvermoeden weerlegt te kunnen achten.
 - Indien geen zand aanwezig is, moet dit worden onderbouwd in het advies maar kan voor het overige worden volstaan met een regulier advies.
- Als de trillingssterkte 40 mm/s (met 1% overschrijdingskans) of meer is, moet in alle gevallen – ongeacht de bodemsamenstelling – een nader onderzoek zijn uitgevoerd waarmee navolgbaar wordt bewezen dat de zettingsschade niet is ontstaan en/of verergerd door bodembeweging door mijnbouwactiviteiten, teneinde het bewijsvermoeden te weerleggen.
 - De precieze inhoud van een dergelijk nader onderzoek is afhankelijk van de omstandigheden van het geval, maar het ligt in de rede dat een dergelijk onderzoek in beginsel nauwgezet inzicht moet geven in de kenmerken van de zetting én inzichtelijk moet maken, bijvoorbeeld aan de hand van zettingsberekeningen, waardoor die zetting moet worden verklaard.
 - Indien herstel van de zettingsschade naar de inschatting van de deskundige minder dan € 5000,- (incl. BTW) bedraagt én nader onderzoek op grond van het voorgaande aangewezen is, dan kan de deskundige gelet op de relatief beperkte kosten van herstel van de schade adviseren het nader onderzoek achterwege te laten en de schade te vergoeden.

Als een zettingsschade een andere autonome oorzaak heeft en trillingen niet van invloed zijn geweest op de zetting, moet daarna nog bekeken worden of de scheurvorming die door de zetting is veroorzaakt mogelijk wel is verergerd door trillingen door aardbevingen. Dat kan op de manier die hierna wordt beschreven.

2.3.2.2 Niet-zettingsschade

Voor zover de deskundige een schade beoordeelt die geen relatie heeft met zettingen (of voor wat betreft de verergering van de scheur van een autonome zettingsschade) kan gebruik gemaakt worden van het advies van de TU Delft uit 2018 en de SBR Trillingsrichtlijn A: schade aan gebouwen.

De SBR Trillingsrichtlijn gaat ervan uit dat eerst beoordeeld moet worden aan wat voor bouwelement schade is ontstaan. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen:

- metselwerk / brosse steenachtige materialen / niet-gewapend beton / overige, en;
- gewapend beton / hout

Vervolgens moet bepaald worden of sprake is van een bijzonder kwetsbaar object. Hierbij dient toepassing gegeven te worden aan bijlage 5 van de SBR. Kortheidshalve wordt daarnaar verwezen.

Vervolgens zijn in de SBR Trillingsrichtlijn A – afhankelijk van de gevoeligheid van gebouw en het type materiaal – grenswaarden genoemd waaronder de kans op schade door trillingen kleiner is dan 1%. Voor metselwerk is deze grenswaarde 5 mm/s en voor metselwerk aan een gevoelig gebouw is deze 3 mm/s. Voor gewapend beton en hout is deze grenswaarde 20 mm/s en voor een gevoelig gebouw 11,8 mm/s.

Het Instituut acht het in dit stadium aangewezen op deze grenswaarden nog een veiligheidsafslag toe te passen van een factor 1,5. Met deze factor worden ook in het geval van herhaalde trillingen of het risico op triggerwerking, voldoende veilige grenswaarden gehanteerd om uit te gaan van een kleinere kans dan 1%.

De grenswaarden uit de SBR moeten worden afgezet tegen de trillingssnelheden die op de locatie van een gebouw of werk kunnen zijn opgetreden. Dit kan worden bepaald door een berekening met de trillingstool. Zoals blijkt uit het onderzoek van de TU Delft van 2018 kan dit veilig worden berekend door gebruik te maken van de waarden uit de trillingstool met een overschrijdingskans van 25% (i.p.v. een overschrijdingskans van 1%).

Als de hiervoor genoemde grenswaarden worden omgerekend van 25% overschrijdingskans naar een 1% overschrijdingskans, komen die afgerond en na toepassing van de veiligheidsafslag, voor metselwerk e.a. uit op 8,5 mm/s en 5 mm/s voor een gevoelig gebouw. Voor gewapend beton en hout gelden dan waarden van 34 mm/s, respectievelijk 20 mm/s.

Hieronder zijn alle waarden opgenomen. Het Instituut gaat dus uit van de waarden na veiligheidsafslag, waarbij de waarden onder 25% en 1% dus equivalente waarden zijn.

		Zonder veiligheidsafslag		Na veiligheidsafslag	
		Normaal	Gevoelig	Normaal	Gevoelig
25%	Metselwerk e.a.	5	3	3,3	2
25%	Gewapend beton / hout	20	11,8	13,3	7,8
1%	Metselwerk e.a.	13	7,8	8,5	5
1%	Gewapend beton / hout	52	30	34	20

Als de grenswaarden *niet* zijn overschreden, is de kans op schade *ruimschoots* kleiner dan 1%. In dat geval is het volgens het Instituut niet aannemelijk dat de schade waar volgens de deskundige een autonome oorzaak voor bestaat tóch is ontstaan of is verergerd door trillingen door aardbevingen. In dat geval is het bewijsvermoeden weerlegd.

Als de grenswaarde wel is overschreden moet de deskundige een afweging maken van de mate van overschrijding en de schade waar het om gaat, om te bepalen of hij invloed aannemelijk acht.

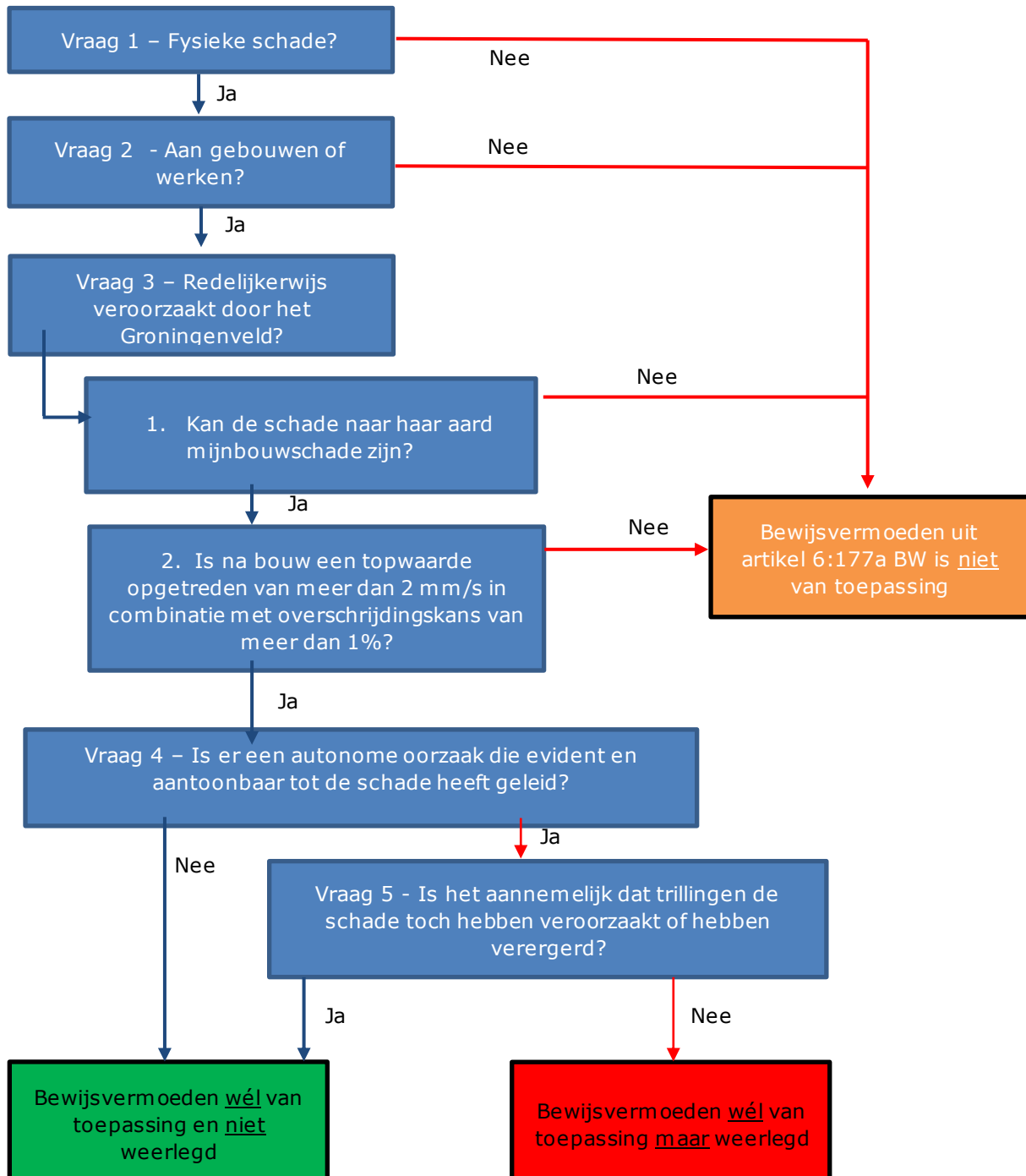
2.3.3 Motiveren weerleggen bewijsvermoeden

Als de deskundige van oordeel is dat er een autonome oorzaak voor de schade bestaat en dat het niet aannemelijk is dat trillingen door aardbevingen de schade hebben veroorzaakt of verergerd, dient hij dit deugdelijk te motiveren in het adviesrapport. Hierbij dient hij zich te houden aan de volgende 5-criteria:

5 criteria voor de motivering van een autonome oorzaak
De motivering die de deskundige in zijn adviesrapport geeft moet – om het bewijsvermoeden te weerleggen – dan ook in de eerste plaats voldoende duidelijk een andere oorzaak van de schade aanwijzen, derhalve anders dan bodembeweging door mijnbouwactiviteiten. Een motivering die niet duidelijk aangeeft waardoor de schade dan wél is ontstaan, kan het bewijsvermoeden in principe niet ontzenuwen. Een motivering waarin diverse, mogelijke oorzaken van de schade zijn genoemd, kan dat evenmin. Het bewijsvermoeden kan ook niet worden weerlegd door er enkel op te wijzen dat de schade niet ontstaan zou kunnen zijn door trillingen met de sterkte die is genoemd in de uitkomst van de trillingstool. Het is wel mogelijk om meerdere (samenhangende) oorzaken voor de schade te noemen.
De motivering moet – in de tweede plaats - tot uitdrukking brengen dat bij de deskundige een voldoende grote mate van zekerheid bestaat omtrent die andere schadeoorzaak. Dit behoeft geen absolute zekerheid of onomstotelijk bewijs te zijn (100%). Dat is immers onmogelijk. Wel ligt de lat voor het ontzenuwen van het bewijsvermoeden hoog. Dit betekent dat de deskundige een voldoende grote mate van zekerheid moet hebben over dat de schade door een andere, uitsluitende oorzaak is ontstaan. De motivering die de deskundige geeft in zijn adviesrapport moet die mate van zekerheid dan ook voldoende tot uitdrukking brengen. Een motivering waarin een andere, meer "waarschijnlijke" oorzaak van de schade is genoemd, is onvoldoende om het bewijsvermoeden te ontzenuwen.
De motivering moet – in de derde plaats – voldoende begrijpelijk/navolgbaar uitleggen waarom de deskundige er voldoende zeker van is dat de schade niet door bodembeweging door mijnbouwactiviteiten is ontstaan, maar een andere oorzaak heeft. Daartoe moet de deskundige in zijn motivering toelichten door welk schademechanisme de betreffende schade dan is ontstaan en of de te verwachten effecten van dat schademechanisme in overeenstemming zijn met de situatie van de schade zoals de deskundige die feitelijk heeft opgenomen.
De motivering moet – in de vierde plaats – voldoende specifiek geformuleerd zijn. Een algemene formulering die niet van toepassing is op de te beoordelen schade of voor de aanvrager/lezer te herkennen valt, is onvoldoende om het bewijsvermoeden te ontzenuwen. Het is bijvoorbeeld noodzakelijk om specifieke materialen en schademechanismen te benoemen.
De motivering moet – tenslotte – begrijpelijk zijn. Het gebruik van vakjargon (juridisch of technisch) dient tot een minimum te worden beperkt. Waar het vakjargon niet te vermijden is zal een nadere toelichting geven moeten worden op de gebruikte terminologie. De aanvrager moet goed kunnen begrijpen waarom de deskundige tot zijn oordeel is gekomen.

2.3.4 Beslisschema toepasselijkheid en weerleggen bewijsvermoeden

Hetgeen hiervoor is uitgelegd, leidt tot het volgende beslisschema voor de toepasselijkheid van het bewijsvermoeden.

2.4 Trillingstool

Het IMG beschikt over een onafhankelijk gevalideerde trillingstool. Hierna zal eerst uiteengezet worden wat deze trillingstool is. Daarna wordt uitgelegd hoe de trillingstool al dan niet mag worden gebruikt.

2.4.1 Wat is de trillingstool?

De trillingstool betreft een applicatie in het programma Atabix waarmee een rekenmodel kan worden toegepast op een specifiek locatieadres. De applicatie genereert vervolgens een pdf waarmee de uitkomsten van dat rekenmodel worden weergegeven voor de locatie.

Het gebruikte rekenmodel is gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek van Bommer e.a. uit 2019, welk model het panel van deskundigen had geadviseerd te gebruiken.¹ Het rekenmodel heeft – eenvoudig gezegd – tot doel om een voorspelling te doen van de maximale trillingssterkte die als gevolg van één specifieke beving kan zijn opgetreden op een specifieke locatie.

Deze modelmatige benadering is noodzakelijk, omdat er uiteraard niet op alle locaties trillingsensoren aanwezig zijn. Het model zorgt er in de eerste plaats voor dat de waarden die wél zijn gemeten door het sensornetwerk van het KNMI, worden geëxtrapoleerd naar andere specifieke locaties.

Bij een dergelijke extrapolatie moet uiteraard een – aanzienlijk – aantal aannames worden gedaan. Dat kan op verschillende manieren. Het panel van deskundigen heeft in dat verband geadviseerd om een rekenmodel te hanteren met een overschrijdingskans van de trillingssterkte van (slechts) 1%. Anders gezegd: de kans dat de trilling die zich op een locatie in de werkelijkheid heeft voorgedaan groter is dan de berekende trilling, is daarmee zeer klein. Dit wordt bereikt door alle onzekerheden te elimineren op een manier waardoor de trillingssterkte niet kan worden onderschat.

Zo elimineert het model bijvoorbeeld de effecten van verschillen in de bodemsamenstelling per gebied (bijv. veen/zand/etc.). In de werkelijkheid heeft de bodemsamenstelling wél effect op de mate waarin een trilling wordt doorgegeven. Het feit dat deze omstandigheid wordt geëlimineerd, is één van de verklaringen voor het feit dat het gebied met een trillingssterkte van 2 mm/s met een overschrijdingskans van 1% gewerkt bepaald kan worden met een *perfecte* cirkel uit het epicentrum; dat zou niet mogelijk zijn indien dergelijke onzekerheden niet zouden zijn geëlimineerd, maar geprobeerd zou zijn om een aanname te doen omtrent het effect van die onzekerheden op de werkelijke trillingssterkte.

De eliminatie van dit soort onzekerheden leidt tot een theoretische benadering van de maximale trillingssterkte op een specifieke locatie. Daarbij staat op voorhand vast dat deze trillingssterkte in het overgrote deel van de gevallen in de praktijk kleiner zal zijn geweest dan uit het theoretisch model volgt, maar tegelijkertijd wordt voorkomen dat de trillingsterkte in de praktijk hoger geweest zou kunnen zijn dan uit het model volgt. Deze benadering sterkt derhalve tot bescherming van degenen die schade hebben geleden als gevolg van mijnbouwactiviteiten, nu de onzekerheden in hun voordeel worden geëlimineerd.

De trillingstool maakt het vervolgens mogelijk om op per specifieke locatie te bepalen welke maximale trillingssterkte in theorie kan zijn opgetreden als gevolg van een specifieke aardbeving. Daartoe zijn de effecten van alle aardbevingen uit de recente geschiedenis opgenomen in het

¹ Het model MaxRot uit: Julian J. Bommer, Peter J. Stafford & Michail Ntinalexis, Empirical Ground - Motion Prediction Equations for Peak Ground Velocity from Small - Magnitude Earthquakes in the Groningen Field Using Multiple Definitions of the Horizontal Component of Motion, Updated model for smaller earthquakes, November 2017. Het IMG maakt inmiddels gebruik van de verbeterde versie van dit model, uit Bommer e.a. 2019.

rekenmodel uit de trillingtool; zowel aardbevingen met een epicentrum in het Groningenveld als aardbevingen met epicentra in andere (kleine) velden.

De trillingtool produceert vervolgens één pdf waarin de 15 bevingen met de grootste trillingssterkte op de betreffende locatie zijn genoemd, op welke datum die bevingen zich hebben voorgedaan, wat de afstand tot het epicentrum van die beving was én wat de maximale theoretische trillingssterkte is die deze beving op de locatie kan hebben veroorzaakt.

2.4.2 Gebruik trillingtool

De trillingtool is voor iedere deskundige beschikbaar in Atabix. Het gebruik van een andere (niet-gevalideerde) trillingtool is onder géén beding toegestaan.

De uitkomsten van de trillingtool kunnen op een paar manieren worden gebruikt.

Toepasselijkheid bewijsvermoeden

Het panel van deskundigen heeft geadviseerd – kort gezegd – dat het bewijsvermoeden van toepassing is op fysieke schade aan een gebouw of werk, indien voorafgaand aan het ontstaan van die schade een trillingssterkte van 2 mm/s is opgetreden (met een overschrijdingskans van 1%). De trillingtool maakt het mogelijk om per specifieke locatie te bekijken op welke momenten in de tijd deze trillingssterkte is bereikt en het bewijsvermoeden van toepassing is.

De trillingtool heeft in zoverre meerwaarde ten opzichte van een kaart waarin het effectgebied van Huizinge wordt geplot, dat een dergelijke kaart slechts informatie geeft over één moment waarop het bewijsvermoeden is getriggerd. Dat moment is in de praktijk echter niet altijd relevant voor de woning waar het om gaat.

Het eenvoudigste voorbeeld van deze situatie betreft een nieuwbouwwoning uit 2016 die is gelegen buiten het effectgebied van Zeerijp maar binnen het effectgebied van Huizinge. Echter, de beving van Huizinge vond plaats in 2012 en kan dus – logischerwijs – geen schade hebben veroorzaakt aan een nieuwbouwhuis uit 2016. In een dergelijk geval is er ook geen reden om het bewijsvermoeden van toepassing te achten op eventuele schade aan die woning. Er zijn voorts vele varianten van deze situatie. Denk bijvoorbeeld aan één object met meerdere opstallen met meerdere bouwjaren, uitgebouwde woningen of (geheel of gedeeltelijk) gerenoveerde woningen. Ook kan een uitgevoerde nulmeting of andere schadehistorie meebrengen dat kennis bestaat over ná welk moment de schade moet zijn ontstaan en/of verergerd.

Al dit soort feitelijkheden kunnen maken dat een deskundige moet vaststellen dat een schade niet kán zijn ontstaan door een aan de schade voorafgaande beving. De trillingtool maakt het voor dergelijke geval mogelijk om te bezien of nog andere bevingen zijn geweest die de schade redelijkerwijs kunnen hebben veroorzaakt en die het bewijsvermoeden toch triggeren.

Invloed van trillingen op ontstaan of verergeren van schade

De trillingstool is daarnaast bruikbaar om te bepalen of het aannemelijk is dat een schade waarvoor een autonome oorzaak bestaat toch is ontstaan of verergerd door trillingen door aardbevingen. Dit is aanvullend op of er een autonome oorzaak voor de schade bestaat.

Het bewijsvermoeden is weerlegd wanneer er een autonome oorzaak voor de schade bestaat en het niet aannemelijk is dat de schade in kwestie is ontstaan of verergerd door trillingen door aardbevingen. Hiervoor is al op basis van de meest recente wetenschappelijke inzichten beschreven hoe de uitslagen van de trillingstool daarbij dienen te worden geïnterpreteerd.

2.5 Causaliteit als het bewijsvermoeden niet van toepassing is

Indien het bewijsvermoeden niet van toepassing is, dan dient de deskundige een normale causaliteitsbeoordeling uit voeren. In dat verband dient de deskundige te beoordelen wat de meest waarschijnlijke oorzaak van de schade is. Daarbij dient de deskundige rekening te houden met alle omstandigheden van het geval, waaronder ook de topwaarde van de trilling die ter plaatse van de woning is opgetreden, zoals dat blijkt uit de uitkomsten van de trillingtool.

Daarbij is van groot belang dat aangezien ter plaatse géén trillingssterkte van 2 mm/s is opgetreden (anders zou het bewijsvermoeden wél van toepassing zijn), de kans op het ontstaan van fysieke schade kleiner is dan 1 op de 10.000. Omdat deze kans zeer klein te achten is, betekent dit als een deskundige toch tot de conclusie komt dat hij het aannemelijk acht dat de schade is ontstaan door mijnbouwactiviteiten, hij deze conclusie zeer deugdelijk dient te motiveren. Het IMG zal de deugdelijkheid van deze conclusie ook indringend toetsen.

3 Schadebegroting

3.1 Algemeen

De deskundige dient het IMG te adviseren over de hoogte van de al dan niet aan aanvrager toe te kennen schadevergoeding.

De deskundige neemt in het adviesrapport voor de fysieke schade waarbij sprake is van causaal verband een calculatie op. Voor niet causale schades wordt alleen op nadrukkelijk verzoek van het IMG een calculatie aangeleverd.

3.2 Wijze van schadebegroting fysieke schade

De hoofdlijn bij zaakschade is dat die wordt begroot aan de hand van de kosten van herstel van de schade. Daarbij geldt als uitgangspunt dat de benadeelde zoveel mogelijk in dezelfde situatie moet worden teruggebracht als waarin hij verkeerde vóór het ontstaan van de schade. De vergelijkbaarheid van de situatie ná herstel met de originele situatie betreft zowel de functionaliteit, waaronder de constructieve stevigheid, als de uiterlijke verschijningsvorm.

De wijze van schadebegroting wordt per dossier bekeken en beoordeeld aan de hand van de betreffende locatie en aard van de opstal, het schadebeeld, de historie etc. Bij de schadebegroting zal de gekozen herstelmethodiek van de schades zoveel mogelijk aangegeven worden. In geval sprake is van een monumentaal pand zal deskundige rekening houden met de aandachtspunten bij schade-opname in rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten (bijlage 4).

Indien meerdere wijzes van schadeherstel in de rede liggen die leiden tot een vergelijkbaar resultaat, zal de schade in beginsel begroot worden op de wijze die de laagste kosten met zich meebrengt.

3.3 Destructief onderzoek

Het komt voor dat fysieke schade pas zichtbaar wordt nadat bijvoorbeeld een parketvloer of het behang van de muur wordt verwijderd. In beginsel is het voor risico van de aanvrager om het behang te verwijderen (of andere werkzaamheden uit te voeren) om eventuele schade zichtbaar te maken. Als echter blijkt dat de schade mijnbouw gerelateerd is, dan vergoeden we de kosten die redelijk zijn om de schade te herstellen in originele staat. Met 'originele staat' wordt bedoeld: de situatie ten tijde van het ontstaan van de schade.

In bepaalde gevallen is fysieke schade niet eerder zichtbaar dan dat er nader onderzoek wordt verricht. Indien de deskundige van mening is dat (niet zichtbare) fysieke schade is uit te sluiten dan kan aanvrager op eigen initiatief en voor eigen rekening en risico destructief onderzoek (laten) uitvoeren. Mocht dan alsnog blijken dat zich fysieke schade voordoet, dan komen de kosten van het herstel van die schade en de kosten die het destructieve onderzoek met zich mee hebben gebracht voor vergoeding in aanmerking.

Als de deskundige echter niet kan uitsluiten dat er sprake is van niet zichtbare fysieke schade dan vallen de kosten voor het uitvoeren van destructief onderzoek onder redelijke kosten voor het vaststellen van de schade en komen die voor vergoeding in aanmerking.

3.4 Sloop en nieuwbouw

Onder omstandigheden kan de deskundige tot de conclusie komen dat het niet verantwoord is om de geconstateerde schade te herstellen, maar dat ervan uitgegaan moet worden dat een redelijk handelend eigenaar ervoor zou kiezen om het gebouw of werk te slopen en opnieuw te bouwen.

Dit laatste kan alleen het geval zijn indien de kosten voor het herstel van de schade, hoger zouden zijn dan de kosten van sloop en nieuwbouw van het pand. De waarde van het pand in het economische verkeer (de marktwaarde) is bij het voorgaande als zodanig niet van belang.

In dat kader zal de deskundige (1) een (globale) begroting van de herstelkosten inclusief gevolgschade en bijkomende kosten maken (dus geen calculatie per onderdeel), die afgezet wordt tegen een begroting van de kosten voor sloop en nieuwbouw. (2) Ook de technische "haalbaarheid" van herstel wordt benoemd. (3) Tevens zal deskundige aangeven in hoeverre er een (wettelijke) instandhoudingsplicht geldt (hetgeen bij monumenten het geval pleegt te zijn).

Bij de begroting op basis van sloop en nieuwbouw geldt als uitgangspunt dat de opstal zoveel mogelijk in vergelijkbare staat (met vergelijkbaar woongenot ingeval sprake is van een woning) op dezelfde locatie wordt teruggebouwd, waarbij de opstal in voldoende mate aardbevingsbestendig is. Ook de bijkomende kosten (aanvraag vergunningen, onderzoeken, vervangende opstal etc.) en eventuele gevolgschade worden bij zowel de begroting op basis van herstel als de begroting op basis van sloop en nieuwbouw berekend.

De deskundige onderzoekt samen met de zaakbegeleider de persoonlijke omstandigheden van de aanvrager, die meegenomen worden in het advies.

3.5 Schadevergoedingen en BTW

Bij het bepalen van de hoogte van de schadevergoeding is het van belang onderscheid te maken in schadevergoedingen die inclusief BTW moeten worden uitgekeerd en schadevergoedingen die exclusief BTW moeten worden uitgekeerd

Aanleiding

(Rechts)personen die als BTW - ondernemer kunnen worden aangemerkt en een onroerende zaak gebruiken om daarin of van daaruit hun onderneming te drijven, hebben in beginsel recht op aftrek van BTW. De betaalde BTW op onderhouds- en herstelkosten is verrekenbaar en behoort derhalve niet tot de geleden schade, omdat wanneer een ondernemer wel een schadevergoeding inclusief BTW zou ontvangen, de ondernemer samen met het recht op aftrek, het BTW deel van de schadevergoeding dubbel ontvangt.

Let hierbij op dat als een ondernemer een eigen pand heeft dat geheel bedrijfsmatig wordt gebruikt, de ondernemer dan verplicht is het pand in het ondernemingsvermogen in te brengen. Kosten van een eigen pand dat geheel als bedrijfsruimte wordt gebruikt moeten van de opbrengsten van de onderneming worden afgetrokken en derhalve moet een schadevergoeding dan ook exclusief BTW worden berekend.

Gemengd gebruik

Ondernemers die onroerende zaken gemengd gebruiken, bijvoorbeeld voor wonen en werken, hebben naar rato recht op aftrek van voorbelasting in verband met die onroerende zaken. De betaalde BTW op onderhouds- en herstelkosten is onder omstandigheden deels verrekenbaar en behoort dan voor het bedrijfs gedeelte niet tot de geleden schade en voor het woongedeelte nadrukkelijk wel.

Bij gemengd gebruik van een pand is het van belang om te beoordelen of de bedrijfsmatig in gebruik zijnde ruimte kan worden beschouwd als een zelfstandige werkruimte. Als zelfstandige werkruimte worden die ruimtes beschouwd die een eigen ingang of opgang hebben en eigen sanitaire voorzieningen. Een criterium hierbij is ook of de werkruimte apart van de woning verhuurd kan worden. Is van het voorgaande sprake dan dient voor deze ruimte de schade altijd excl. BTW te worden berekend.

Bij een pand met gemengd gebruik geldt dat de toepassing van de BTW voor de binnenzijde, ook geldt voor de gevels aan de buitenzijde van het pand. Dit geldt ook voor panden die verhuurd worden. Als bijvoorbeeld de buitengevel bij het bedrijfs gedeelte hoort en de binnenzijde van het

bedrijfsgedeelte is exclusief BTW opgemaakt, dan dient de buitengevel tevens exclusief BTW opgemaakt te worden.

Pand is privé eigendom en wordt bedrijfsmatig gebruikt/verhuurd

Ook komt het voor dat een pand in eigendom is van een privépersoon, maar dat het pand geheel of gedeeltelijk bedrijfsmatig gebruikt wordt, hierin zijn 2 situaties denkbaar:

- Het pand wordt gebruikt door diezelfde privépersoon. Ook hier dient te worden beoordeeld of het pand regelmatig wordt gebruikt voor economische activiteiten die als ondernemen kunnen worden aangemerkt (of met andere woorden, er worden opbrengsten gegenereerd uit het gebruik van het pand). Indien het pand, of een deel ervan, bedrijfsmatig wordt gebruikt, dan dient de schadevergoeding voor het bedrijfsgedeelte exclusief BTW te worden vergoed.
- Het pand wordt verhuurd door de privépersoon, waarbij de huurder het pand bedrijfsmatig gebruikt. De verhuur van een bedrijfspand aan een ondernemer is in de regel onbelaste verhuur. Partijen mogen hier echter van afwijken. Dit dient uitgevraagd te worden bij de aanvrager. Als er een BTW belaste verhuur is afgesproken heeft de verhuurder recht op aftrek van BTW en dient het adviesrapport exclusief BTW te worden opgemaakt.

Verhuur Onroerend goed, bestemd voor wonen of recreatie

Verhuur van ruimte bestemd voor wonen is in beginsel vrijgesteld van BTW. De verhuur van (gemeubileerde) woningen en appartementen voor langer dan 6 maanden is altijd vrijgesteld van btw en dus dient de schade inclusief BTW te worden vergoed. Schadevergoeding van panden bestemd voor particuliere verhuur of kamerverhuur zijn daarom in de regel inclusief BTW.

Een uitzondering hierop is de verhuur voor een korte periode door een hotel-, pension-, kamp- en vakantiebestedingsbedrijf zoals zomerhuisjes, gemeubileerde appartementen en hotelkamers. Over de verhuur moet altijd BTW worden betaald, dus dient de schade exclusief BTW te worden vergoed. Kenmerkend voor deze vorm van verhuur is dat de verblijfsruimten zijn ingericht om daarin kort te verblijven. De tijdelijke bewoner hoeft bijvoorbeeld niet te zorgen voor de inventaris. Er is in ieder geval sprake van een 'korte periode' als de gasten maximaal 6 maanden in de accommodatie verblijven en zij het middelpunt van hun maatschappelijke leven niet daarnaar verplaatsen.

Leegstaand (bedrijfs)pand

In algemene zin geldt dat bij leegstaande panden gekeken moet worden naar het toekomstig gebruik van het pand. Indien bijvoorbeeld een (bedrijfs)pand wordt getransformeerd naar (huur)woningen/appartementen, ontstaat er voor de eigenaar de situatie dat de BTW over de aanneemsom niet kan worden verrekend, omdat de verhuur van woningen vrijgesteld is van BTW. In dit geval dient het adviesrapport inclusief BTW opgemaakt te worden.

Geheel of gedeeltelijke vrijstelling van BTW

Sommige ondernemers zijn geheel of gedeeltelijk vrijgesteld van BTW. Wanneer hiervan sprake is dient de BTW onderdeel uit te maken van de schadevergoeding.

Voorbeelden die in de regel zijn vrijgesteld van BTW zijn basisscholen, verzorgingshuizen, sportverenigingen (zonder winstoogmerk), ziekenhuizen, sportaccommodaties, kerken, huisartsenpraktijken, banken en verzekeringsmaatschappijen.

Vrijstelling van BTW is ook mogelijk op grond van de Kleine Ondernemersregeling (KOR). In Nederland gevestigde ondernemers met een omzet van minder dan €20.000,-- kunnen kiezen voor een vrijstelling van BTW.

Gemeente / provincie

De gemeente of provincie heeft voor de BTW (die zij niet als vrijgestelde BTW ondernemer op haar inkopen betaalt) in beginsel recht op compensatie van BTW uit de BTW-compensatieregeling.

Schadevergoedingen voor lagere overheden dient dan ook exclusief BTW te worden berekend. Dit geldt nadrukkelijk niet voor waterschappen en Rijkswaterstaat.

AGRO

Voor de juiste toepassing van de BTW bij AGRO dossiers dient er onderscheid gemaakt te worden tussen het woon-/privé gedeelte en het bedrijfs gedeelte. Deze dienen door de deskundige los uitgevraagd te worden tijdens de schade-opname. Het bedrijfs gedeelte dient normaliter exclusief BTW opgemaakt te worden. Voor het woon-/privé gedeelte is het belangrijk om uitvraag te doen bij de aanvrager, omdat het woon-/privé gedeelte zowel incl.- als exclusief BTW kan zijn. Let hier bij op dat er ook schuren/loodsen etc. kunnen behoren tot het woon/privé gedeelte. Een aanvrager kan het woon-/privé gedeelte bij de onderneming hebben ingebracht. Voor de vraag of het woongedeelte in- of exclusief BTW opgemaakt dient te worden is geen bewijsstuk vereist, maar de motivatie dient wel vastgelegd te worden in het adviesrapport.

Uitvraag BTW door deskundige

De deskundige is verantwoordelijk voor het juist opleveren van het adviesrapport met betrekking tot de BTW situatie. Om een duidelijk beeld van de situatie te krijgen kan de deskundige tijdens de opname de aanvrager de volgende vraag voorleggen:

1. Is het pand in eigen gebruik en heeft het pand (naast een woonfunctie ook) een bedrijfsfunctie?
Vragen bij afwijkend gebruik:
2. Zo ja, hoe wordt het pand gebruikt? Bijvoorbeeld: woning met kapsalon, kamerverhuur, particulier verhuur, agrarisch bedrijf.
3. Indien er sprake is van bedrijfsmatig gebruik, dient het rapport inclusief of exclusief BTW opgemaakt te worden?
4. Heeft het bedrijfsmatige gedeelte een eigen ingang/opgang én sanitaire voorzieningen?
5. Indien exclusief BTW, welke delen van het pand worden bedrijfsmatig gebruikt?
6. Indien er sprake is van bedrijfsmatige verhuur, is er een BTW belaste verhuur afgesproken?

Bewijsstuk

Indien tijdens de opname blijkt dat de aanvrager geen antwoord kan geven op de BTW vraag of wanneer onduidelijkheid bestaat dan zal tijdens de opname worden afgesproken dat de aanvrager een bewijsstuk aanlevert bij de zaakbegeleider. Met een bewijsstuk wordt een document bedoeld waaruit blijkt of de aanvrager de BTW (voor het pand) wel of niet kan verrekenen. Een bewijsstuk kan zijn:

- een (korte) verklaring van de accountant of boekhouder (AGRO)
- een bewijsstuk van de Belastingdienst (KOR of beëindigen van de onderneming)
- indien van toepassing een huurovereenkomst. Hieruit blijkt of er belaste (huur excl. BTW) of onbelaste verhuur (huur incl. BTW) is afgesproken tussen verhuurder en huurder.

De zaakbegeleider zorgt ervoor dat de aanvullende informatie terecht komt bij de deskundige en de informatie wordt vastgelegd in het dossierregistratiesysteem.

BTW beschrijven in het adviesrapport

Bij MKB en AGRO rapporten is sprake van bedrijfsmatige activiteiten. Daarbij dient rekening gehouden te worden met de BTW. Daarnaast worden er aan het adviesrapport 2 eisen gesteld:

- In de inleiding dient beschreven te worden hoe het pand gebruikt wordt, en wat voor type pand het betreft.
- Daarnaast dient de deskundige in het rapport (bij voorkeur bij de opmerking van de deskundige) te vermelden wat het gebruik betekent voor de toepassing van de BTW in het rapport. Met name bij uitzonderlijke situaties is het raadzaam dit duidelijk te omschrijven.

Adviesrapport exclusief BTW opmaken bij geen reactie aanvrager

In sommige gevallen wordt er door het IMG (via de zaakbegeleider) uitvraag gedaan bij de aanvrager over de BTW situatie. Indien de aanvrager niet tijdig reageert, wordt - om geen onnodige vertraging op te lopen - het adviesrapport exclusief BTW opgemaakt. In de begeleidende brief bij het adviesrapport zal het IMG vermelden dat het adviesrapport op verzoek van het IMG exclusief BTW is opgemaakt. Indien de aanvrager het niet eens is dat het adviesrapport exclusief BTW is opgemaakt kan de aanvrager binnen de zienswijze termijn alsnog een bewijsstuk aanleveren, zodat het adviesrapport inclusief BTW opgemaakt kan worden.

Let op! Indien er sprake is van een regulier dossier met een KvK inschrijving op het adres wordt de tag KvK aangemaakt in Atabix. Hierdoor krijgt de deskundige het signaal dat er mogelijk sprake is van bedrijfsmatige activiteiten en men eventueel rekening moet houden met het wel of niet hanteren van BTW in de schade vaststelling.

Voor het uitvragen van de BTW situatie is een beslisboom opgesteld. Deze is als bijlage 5 opgenomen.

3.6 Laag BTW tarief van 9%

Voor enkele werkzaamheden kent de wet een 9% BTW tarief. Het 9%-tarief geldt voor het isoleren, schilderen, stukadoren, behangen en schoonmaken van een woning (ouder dan 2 jaar). Dat wil zeggen: als die is bestemd voor permanente bewoning door particulieren. Daartoe behoren ook de garages, schuren, serres, aan- en uitbouwen en tuinen die op hetzelfde perceel als de woning liggen.

Voor panden die als woning en als bedrijfsruimte gebruikt worden, en de BTW niet verrekenbaar is, dan geldt dat als meer dan 50% van het pand als particuliere woning gebruikt wordt, het 9%-tarief voor het geheel moet worden toegepast. Het is daarbij niet relevant of het pand is gesplitst in appartementsrechten.

Als het pand voor 50% of minder als particuliere woning gebruikt wordt, mag alleen voor werkzaamheden in het woongedeelte het 9%-tarief worden toegepast. Voor het bedrijfsdeel, waarvan de BTW niet verrekenbaar is, moet het 21%-tarief worden toegepast.

De Belastingdienst geeft op haar website aan dat de volgende panden niet worden beschouwd als woningen:

- bedrijfsgebouwen en bedrijfsruimtes
- afzonderlijke garageboxen
- vakantiewoningen die niet permanent bewoond mogen worden
- hotels en pensions
- asielzoekerscentra
- ziekenhuizen
- internaten

In de praktijk is deze lijst langer. Uit eerdere ervaringen kunnen daar aan worden toegevoegd (niet limitatief):

- gebouwen in gebruik van een sportvereniging (kantine, etc.)
- sociaal culturele instellingen, bijv. dorpshuizen
- kinderopvang
- scholen

Voor deze panden mag het lage BTW tarief van 9% niet worden toegepast indien de BTW niet verrekenbaar is.

3.7 Vergoeden sauswerk

In de praktijk zijn veel vragen gekomen over het vergoeden van sauswerk. Uitgangspunt is dat voor sauswerk de hele kamer gecalculeerd kan worden tenzij de deskundige een goede reden heeft om maar een deel te calculeren (zoals dat er geen merkbaar kleurverschil zal ontstaan, vanwege de overgang van wandvlakken). Hetzelfde geldt in principe voor sauswerk aan de gevel buitenshuis.

3.8 Klein Werk Toeslag (KWT)

De Klein Werk Toeslag (KWT) voorziet in de extra kosten die een aannemer moet maken bij een schade van beperkte omvang omdat hij zijn uren minder efficiënt kan indelen. Het KWT bedraagt €243,42 incl. BTW en toeslagen en wordt toegekend indien het schadebedrag kleiner of gelijk is

aan €527,50 ex. BTW maar hoger dan 0,00 euro. De KWT wordt opgeteld bij het schadebedrag zoals dit door de deskundige is begroot in het adviesrapport. De KWT geldt niet voor eerder behandelde schades waarvoor al een schadebedrag is toegekend, maar die niet of slechts gedeeltelijk zijn hersteld. De KWT geldt evenmin voor calculaties voor schilderwerk en installaties (radiatoren, cv-ketels etc.).

3.9 Materiële gevolgschade

Indien sprake is van fysieke schade aan een gebouw of werk die is ontstaan door beweging van de bodem als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag Norg, moet deskundige eveneens beoordelen of er sprake is van materiële gevolgschade ten gevolge van die fysieke schade.

Bij materiële gevolgschade kan gedacht worden aan alle vormen van vermogensschade, waarbij de eigenaar, huurder, pachter etc. in zijn vermogenspositie is aangetast.

Als voorbeelden kunnen genoemd worden: inkomensschade (derving inkomsten) die wordt veroorzaakt doordat een bedrijf (MKB/AGRO) door het ontstaan en/of herstel van de aardbevingsschade (tijdelijk) moet sluiten, hogere bedrijfskosten, inboedelschade, gewasschade ten gevolge van door mijnbouw beschadigd drainagesysteem, (tijdelijke) huur woonruimte, vervangende stallen, vervangende kantooruimte/opslagruimte, omrijkosten, verhuiskosten, extra ICT-kosten etc.

Belangrijk is dat het Instituut alleen de materiële gevolgschade kan vergoeden als deze is veroorzaakt door de fysieke beschadiging van een gebouw of werk ten gevolge van mijnbouwactiviteiten. Ten aanzien van de materiële gevolgschade geldt niet het wettelijk bewijsvermoeden uit artikel 6:177a BW, maar gelden de normale eisen voor causaal verband zoals beschreven in art. 6:98 BW.

Bekeken moet worden of de materiële gevolgschade, de fysieke schade ten gevolge van mijnbouw weggedacht, er ook zou zijn geweest. En of de materiële gevolgschade ten gevolge van de fysieke schade veroorzaakt door mijnbouw kan worden toegerekend, mede gezien de aard van aansprakelijkheid en aard van de schade. Daarbij is de mate van voorzienbaarheid van de schade eveneens van belang; toerekening van gevolgschade vindt eerder plaats indien een bepaalde schadepost méér als het naar objectief inzicht redelijkerwijs te verwachten gevolg van de fysieke schade ten gevolge van mijnbouw kan worden beschouwd. De relevante gezichtspunten (aard aansprakelijkheid, aard schade en mate van objectieve voorzienbaarheid schade) worden gewogen door deskundige.

De omvang van de gevolgschade wordt door deskundige zoveel mogelijk vastgesteld dan wel - indien vaststelling onmogelijk is - geschat, waarbij als uitgangspunt geldt volledige schadevergoeding.

3.10 Wettelijke rente

Bij schade aan gebouwen en werken wordt de wettelijke rente over de schadevergoeding verschuldigd vanaf het moment dat de vordering opeisbaar wordt. De vordering is opeisbaar op het moment van optreden van de schade aan het gebouw of het werk.

Werkwijze

Er moet bij iedere dossier per schade een datum (dd.-mm-yy) ingevuld worden voor het moment waarop de betreffende schade is ontstaan, ten behoeve van het berekenen van de wettelijke rente over de schadevergoeding. Hiervoor zijn 3 opties:

1. Indien de exacte datum waarop de schade is ontstaan bekend is, dan moet die datum worden genoemd;
2. Indien géén exacte datum voor het ontstaan van de schade kan worden bepaald, dan moet de ontstaansdatum worden geschat aan de hand van eventuele aanwijzingen met betrekking tot het moment van het ontstaan van de schade, bijvoorbeeld aan de hand van eventuele fysieke kenmerken van de schade en/of voldoende geloofwaardige en duidelijke mededelingen van de aanvrager met betrekking tot het moment waarop de betreffende schade zou zijn ontstaan;
3. Indien er géén aanwijzingen zijn voor het moment van het ontstaan van de schade, noch aan de hand van de fysieke kenmerken van de schade noch aan de hand van mededelingen van de aanvrager, dan kan de deskundige 'onbekend' invullen als het moment van het ontstaan van de schade.

4 Schade is eerder behandeld door NAM/CVW, de Arbiter Bodembeweging of de burgerlijke rechter (EBS)

4.1 Algemeen

De Tijdelijke wet Groningen (TwG) beperkt de bevoegdheid van het IMG tot – kort gezegd – schades die niet eerder zijn behandeld door NAM/CVW, de Arbiter Bodembeweging of de burgerlijke rechter. Schade die wel eerder is behandeld, valt buiten de bevoegdheid van het IMG, omdat het niet de bedoeling van de Minister van EZK was om deze schades opnieuw te laten beoordelen door het IMG. De aanvragen die bij de TCMG zijn gedaan vallen wel onder de bevoegdheid van het IMG.

Het voorgaande betekent dat het IMG in beginsel uitsluitend een taak heeft om een schadevergoeding toe te kennen voor de volgende categorieën van schades:

- schade die nog niet eerder is behandeld;
- schade die wel eerder is behandeld, door de aanvrager is hersteld en vervolgens opnieuw is ontstaan);
- schade die wel eerder is behandeld, maar na de behandeling is verergerd, voor zover de schade is verergerd.

Ook de deskundige dient hiermee rekening te houden bij zijn advisering aan het IMG. In dit hoofdstuk wordt uiteengezet hoe hij daarmee dient om te gaan.

4.2 Informatieverstrekking vanuit het IMG

In het geval voor een gebouw of werk waarvoor een nieuw verzoek om schadevergoeding is gedaan, reeds eerder schade is gemeld bij NAM/CVW of een geschil/procedure heeft gelopen bij de Arbiter Bodembeweging of de burgerlijke rechter, zal het team Werkvoorbereiding van het IMG via Atabix daarover zoveel mogelijk relevante informatie verschaffen aan de deskundige.

De oplegger zal de deskundige inzicht bieden in welke schademeldingen eerder zijn gedaan voor het betreffende gebouw of werk en welke stukken een volledig inzicht verschaffen in de schades die eerder zijn behandeld.

4.3 Nulmeting-light

Als uitgangspunt geldt dat voor de gebouwen (ruimtes) met planologische functie Wonen en/of feitelijke permanent bewoond worden of werken waarvoor een aanvraag om schadevergoeding is gedaan, door de deskundige een nulmeting-light moet worden gedaan. Zie 1.6 voor de hoofdregel en mogelijke uitzonderingen hierop.

Bij gebouwen of werken waarvoor eerder schade is behandeld door NAM/CVW, de Arbiter Bodembeweging of de burgerlijke rechter bestaat de mogelijkheid dat het IMG beschikt over een oud schaderapport dat is opgezet op een wijze waardoor dit rapport al aangemerkt kan worden als een nulmeting(-light). Indien dat het geval is, zal het team Werkvoorbereiding aan de deskundige voorafgaand aan (het plannen van) de opname laten weten dat het niet nodig wordt geacht om voor deze schades een nulmeting-light uit te voeren, nu het IMG niet bevoegd is hierover te oordelen.

In dat geval geldt dat de deskundige dus niet alle schades in het gebouw of aan het werk dient op te nemen. Hij dient in dat geval alleen de schades op te nemen die niet reeds onder de al verrichte nulmeting-light vallen waarop de aanvraag betrekking heeft en waarvoor de aanvrager (tijdens de opname) aangeeft een schadevergoeding te willen ontvangen.

De deskundige dient ervan uit te gaan dat een nulmeting-light nodig is, tenzij het team Werkvoorbereiding aangeeft dat dit niet het geval is.

4.4 Hardheidsclausule / beëindigde procedure Arbitrer Bodembeweging

Hiervoor is aangegeven dat het IMG in beginsel geen taak heeft met betrekking tot schades die eerder zijn behandeld door NAM/CVW, de Arbitrer Bodembeweging of de burgerlijke rechter. Dit geldt ongeacht de uitkomst van die behandeling, dus ongeacht of wel of niet een schadevergoeding is toegekend.

Het is in uitzonderingsgevallen mogelijk dat het IMG toch een taak heeft met betrekking tot schade die eerder is behandeld (ook als die niet opnieuw is ontstaan of is verergerd). Dit kan het geval zijn indien:

- de aanvrager een door hem aanhangig gemaakte geschil bij de Arbitrer Bodembeweging heeft beëindigd (artikel 2 lid 5 TwG), of:
- de aanvrager een beroep op de hardheidsclausule toekomt (artikel 2 lid 5 TwG).

Indien één van deze situaties zich voordoet zal dit door het IMG voorafgaand aan de opname nadrukkelijk worden medegedeeld aan de deskundige, voorzien van een toelichting over welke schades toch moeten worden opgenomen door de deskundige (ook al waren die schades al eerder behandeld). Het is (dus) nadrukkelijk *niet* de bedoeling dat de deskundige het IMG hierover adviseert naar aanleiding van hetgeen de aanvrager hierover wellicht naar voren brengt tijdens een opname.

Voor de deskundige geldt dus als uitgangspunt dat alle schade die eerder is behandeld door NAM/CVW, de Arbitrer Bodembeweging of de burgerlijke rechter buiten de bevoegdheid van het IMG valt.

4.5 Identificatie als eerder behandelde schade

Onderdeel van de opdracht van de deskundige is om het IMG te adviseren of een schade eerder is behandeld door NAM/CVW, de Arbitrer Bodembeweging of de burgerlijke rechter. Daartoe zal de deskundige voor iedere schade waarvoor de aanvrager aanspraak wenst te maken op een vergoeding, moeten bezien of die eerder is behandeld in één van de die procedures. De deskundige zal zich er daartoe van moeten vergewissen of de betreffende schade is genoemd/opgenomen in de documentatie die het IMG met betrekking tot de eerdere schademeldingen aan de deskundige ter beschikking heeft gedaan. Bij dit onderzoek is niet relevant of voor de betreffende schade ook daadwerkelijk een schadevergoeding is toegekend (of het A, B of C-schade betrof). Het is uitsluitend relevant of de schade onderdeel was van, en derhalve behandeld is met, de procedure zoals die is doorlopen door NAM/CVW, de Arbitrer Bodembeweging of de burgerlijke rechter.

Bij het voorgaande geldt dat de deskundige alleen moet concluderen dat de schade eerder is behandeld, indien voor hem aan de hand van de aangeleverde documentatie duidelijk is dat het dezelfde schade betreft. Indien daarover bij de deskundige twijfel bestaat, dient de deskundige de schade te behandelen als ware het nieuwe schade. In beide gevallen dient de deskundige in zijn rapport te motiveren waarom het al dan niet eerder behandelde schade betreft, zo mogelijk onder verwijzing naar het dossiernummer, het schadenummer en het paginanummer uit het eerdere schaderapporten.

Het is ook mogelijk dat de deskundige ten tijde van de opname blijkt dat hij van het IMG onverhoopt niet de beschikking heeft gekregen over alle documentatie die nodig is om vast te stellen of de schade eerder is behandeld. Zo kan de deskundige bijvoorbeeld uit mededelingen van de aanvrager opmaken dat de schade wel eerder is behandeld, terwijl dat niet uit de documentatie blijkt, of kan de deskundige van de aanvrager tijdens de opname de beschikking hebben gekregen over aanvullende documentatie. In dit geval wordt van de deskundige gevraagd om ook de informatie die hem door de aanvrager is verstrekt bij zijn advies te betrekken. Indien dit niet mogelijk is, omdat de deskundige van de aanvrager niet de beschikking heeft gekregen over de

daarvoor noodzakelijke documentatie, dient de deskundige wel de volledige schade op te nemen en te calculeren zodat wordt voorkomen dat later een nieuwe opname moet worden gepland. Vervolgens dient de deskundige aan het IMG terug te koppelen dat hij niet in staat is om te adviseren over de verschuldigheid van vergoeding, nu de deskundige niet beschikt over alle informatie die hiervoor noodzakelijk lijkt. Het IMG zal vervolgens bezien of deze documentatie alsnog kan worden verkregen en zal zo nodig om een aanvullend rapport van de deskundige vragen.

4.6 Wijze van beoordeling eerder behandelde schades

Voor verzoeken om schadevergoeding met betrekking tot een gebouw of werk waaraan eerder schade is gemeld, geldt het volgende schema voor de wijze waarop de schade moet worden beoordeeld:

<p>1. Schade die niet eerder is behandeld</p> <p>Aan de orde indien aan de hand van de door het IMG aangeleverde gegevens niet duidelijk is of, bijvoorbeeld twijfel kan bestaan over de beantwoording van de vraag of de schade eerder is behandeld door de NAM/CVW, de Arbitrer Bodembeweging of de burgerlijke rechter of indien duidelijk is dat de schade niet eerder is behandeld.</p> <p><i>Advisering door deskundige</i> De deskundige dient de schade te beoordelen overeenkomstig de bestaande werkwijze voor schades die niet eerder zijn behandeld.</p>			
<p>2. Schade die wel eerder is behandeld</p> <p>Aan de orde indien aan de hand van de door het IMG aangeleverde gegevens duidelijk is dat - en derhalve geen twijfel bestaat - de schade eerder is behandeld door de NAM/CVW, de Arbitrer Bodembeweging of de burgerlijke rechter.</p> <p><i>Advisering deskundige</i> De deskundige dient, indien de schade eerder is behandeld, aan te geven onder welk dossiernummer dat heeft plaatsgevonden, onder vermelding van het schadenummer en de pagina van het schaderapport waarop de schade is weergegeven.</p>			
<p>2.1. Geen herstel</p>	<p>2.1.1. Identiek (de huidige schade is identiek aan de eerder behandelde schade)</p>	<p><i>Advisering door deskundige</i> De deskundige dient de schade op te nemen en feitelijk te beschrijven in het schaderapport indien de aanvrager daarvoor een schadevergoeding wenst aan te vragen. De deskundige dient ook voldoende inzichtelijk te motiveren waarom de schade naar zijn mening identiek is aan de schade die eerder is behandeld. De deskundige dient het causaal verband voor deze schade <i>niet</i> te beoordelen en dient de omvang van de schade ook niet te begroten.</p> <p><i>Toelichting</i> De schade valt buiten de bevoegdheid van het IMG en dient daarom te worden afgewezen. Hierbij is niet relevant of voor deze schade eerder al dan niet een vergoeding is toegekend (A/B/C-schade).</p>	
		<p>Schematische weergave advisering</p>	
		<p>Opname schade</p>	<p>Beschrijving van de EBS (met verwijzingen)</p>

			genoemd onder 2.) en huidige schade, alsook motivering.	
		Causaal verband EBS	Nee, niet beoordelen.	
		Causaal verband verergering	N.v.t..	
		Schadebegroting	N.v.t.	
		Schadebeperkingsplicht	N.v.t	
	<p>2.1.2. Verergerd, maar niet door mijnbouw</p> <p>(de huidige schade is verergerd ten opzichte van eerder behandelde schade, maar de verergering is niet ontstaan door mijnbouw</p>	<p><i>Advisering door deskundige</i> De deskundige dient de gehele schade op te nemen en feitelijk te beschrijven in het schaderapport en dient daarbij voldoende inzichtelijk te motiveren waarom de schade is verergerd ten opzichte van de schade die eerder is behandeld. De deskundige dient uitsluitend te beoordelen of de verergering een gevolg is van mijnbouw en zijn bevindingen ter zake van dit laatste inzichtelijk te motiveren. De deskundige dient zich te onthouden van het calculeren van de herstelkosten van de schade indien de verergering geen gevolg is van mijnbouw.</p> <p><i>Toelichting</i> Schade valt voor de originele omvang buiten de taak van het IMG. Hierbij is niet relevant of NAM/CVW voor de originele schade al dan niet een vergoeding hebben toegekend (A/B/C-schade). Daarom dient ook niet beoordeeld te worden wat de oorzaak van het originele deel van de schade is. Voor zover de schade is verergerd dient wel gemotiveerd te worden waarom die verergering niet een gevolg van mijnbouw is (overeenkomstig eerdere instructie m.b.t. causaal verband/bewijsvermoeden).</p>		
		Schematische weergave advisering		
		Opname schade	Feitelijke beschrijving van EBS (met verwijzingen) en van verergering	
		Causaal verband EBS	Nee, niet beoordelen.	
		Causaal verband NS	Veroorzaakt/verergerd: Ja/Nee en motiveren	
		Schadebegroting	N.v.t.	
		Schadebeperkingsplicht geschonden?	N.v.t.	

<p>2.1.3. Verergerd door mijnbouw</p> <p>(de eerder behandelde schade is verergerd en de verergering is een gevolg van mijnbouw)</p>	<p><i>Advisering door deskundige</i></p> <p>De deskundige dient de volledige schade op te nemen en feitelijk te beschrijven in het schaderapport. Ook dient in het schaderapport – aan de hand van en onder verwijzing naar de aangeleverde documentatie – te worden beschreven wat de aard en omvang van de reeds behandelde schade was, zodat kan worden bepaald welk deel is verergerd.</p> <p>Voorts dient inzichtelijk te worden gemotiveerd waarom de verergering van de schade ten opzichte van de eerder behandelde schade, een gevolg is van mijnbouw.</p> <p><i>Schadebegroting</i></p> <p>Vervolgens dient de omvang van de verergerde schade begroot te worden aan de hand van de volgende stappen:</p> <ol style="list-style-type: none"> Met gebruikmaking van het reguliere calculatiemodel dient bepaald te worden wat de kosten van herstel van de totale schade zouden zijn (dus zowel de eerder behandelde schade, als de verergering). De deskundige dient vervolgens schattenderwijs te bepalen welk deel van deze kosten in redelijkheid toegerekend dienen te worden aan de verergering van de schade. Hierbij dient de deskundige schattenderwijs aan de hand van de fysieke kenmerken van de schade te bepalen welk percentage van de totale schade eerder is behandeld, respectievelijk is verergerd (zie meer uitgebreid, paragraaf 3.7). <p><i>Schadebeperkingsplicht</i></p> <p>De deskundige dient te adviseren over of de aanvrager heeft voldaan aan de op hem rustende schadebeperkingsplicht (artikel 6:101 BW). De deskundige dient daarbij te adviseren over het antwoord op de vraag of het <i>kennelijk niet verantwoord</i> was dat de aanvrager de schade niet heeft hersteld.</p> <p>Voor deze conclusie is ten minste vereist dat:</p> <ol style="list-style-type: none"> aan de aanvrager door NAM/CVW, de Arbitrator Bodembeweging of de burgerlijke rechter een vergoeding is toegekend voor de eerder behandelde schade (ongeacht de hoogte van dit bedrag); de periode na het uitbetalen van deze vergoeding voldoende was om (een concrete poging te doen om) de schade te herstellen, en; gelet op de aard van de schade voor de aanvrager redelijkerwijs was te voorzien dat de schade zou verergeren indien herstel zou uitblijven. 	
	Schematische weergave advisering	
	Opname schade	Feitelijke beschrijving van EBS (met verwijzingen) en van verergering
	Causaal verband EBS	Nee, niet beoordelen.
	Causaal verband verergering	Veroorzaakt/verergerd: Ja/Nee, motiveren
	Schadebegroting verergering	Calculeren, bepalen percentage, motiveren <u>percentage</u>
	Schadebeperkingsplicht geschonden?	Ja/Nee, motiveren indien geschonden

2.2. Volledig hersteld	2.2.1. Opnieuw ontstaan (de schade die eerder was behandeld is hersteld, maar is vervolgens opnieuw ontstaan)	<p><i>Advisering door deskundige</i> De deskundige dient de schade op te nemen en feitelijk te beschrijven in het schaderapport, het causaal verband te beoordelen en te begroten hoeveel het zou kosten om de schade (opnieuw) te herstellen.</p> <p><i>Schadebeperkingsplicht</i> De deskundige dient te adviseren over of de aanvrager heeft voldaan aan de op hem rustende schadebeperkingsplicht (artikel 6:101 BW). De deskundige dient daarbij te adviseren over het antwoord op de vraag of het <i>kennelijk niet verantwoord</i> was dat de aanvrager de schade niet op <u>een andere manier</u> heeft hersteld teneinde het opnieuw ontstaan van de schade te voorkomen.</p> <p>Voor deze conclusie is ten minste vereist dat:</p> <ol style="list-style-type: none"> aan de aanvrager door NAM/CVW, de Arbitrator Bodembeweging of de burgerlijke rechter een vergoeding is toegekend voor de eerder behandelde schade (ongeacht de hoogte van dit bedrag); gelet op de aard van de schade voor de aanvrager redelijkerwijs was te voorzien dat de schade opnieuw zou ontstaan indien die niet op een andere manier zou worden hersteld, en; de aanvrager zijn schade niet door de aannemer van NAM/CVW heeft laten herstellen. 									
	<p>Schematische weergave advisering</p> <table border="1"> <tr> <td>Opname schade</td> <td>Opname en feitelijke beschrijving schade</td> </tr> <tr> <td>Beschrijving EBS</td> <td>Beschrijving EBS (met verwijzingen) en beschrijving herstel</td> </tr> <tr> <td>Causaal verband</td> <td>Beoordelen (ja/nee) en motiveren.</td> </tr> <tr> <td>Schadebegroting</td> <td>Calculeren</td> </tr> <tr> <td>Schadebeperkingsplicht geschonden?</td> <td>Ja/Nee, motiveren indien geschonden</td> </tr> </table>		Opname schade	Opname en feitelijke beschrijving schade	Beschrijving EBS	Beschrijving EBS (met verwijzingen) en beschrijving herstel	Causaal verband	Beoordelen (ja/nee) en motiveren.	Schadebegroting	Calculeren	Schadebeperkingsplicht geschonden?
Opname schade	Opname en feitelijke beschrijving schade										
Beschrijving EBS	Beschrijving EBS (met verwijzingen) en beschrijving herstel										
Causaal verband	Beoordelen (ja/nee) en motiveren.										
Schadebegroting	Calculeren										
Schadebeperkingsplicht geschonden?	Ja/Nee, motiveren indien geschonden										
	2.2.2. Opnieuw ontstaan en verergerd (de schade die was hersteld is opnieuw ontstaan en is daarnaast verergerd ten opzichte van de eerder behandelde schade)	<p><i>Advisering door deskundige</i> Deskundige dient de schade op te nemen en feitelijk te beschrijven in het schaderapport, het causaal verband te beoordelen en te begroten hoeveel het zou kosten om de schade in zijn geheel (opnieuw) te herstellen.</p> <p><i>Schadebeperkingsplicht</i> De deskundige dient te adviseren over of de aanvrager heeft voldaan aan de op hem rustende schadebeperkingsplicht (artikel 6:101 BW). De deskundige dient daarbij te adviseren over het antwoord op de vraag of het <i>kennelijk niet verantwoord</i> was dat de aanvrager de schade niet op <u>een andere manier</u> heeft hersteld teneinde het opnieuw ontstaan en verergeren van de schade te voorkomen.</p> <p>Voor deze conclusie is ten minste vereist dat:</p> <ol style="list-style-type: none"> aan de aanvrager door NAM/CVW, de Arbitrator Bodembeweging of de burgerlijke rechter een vergoeding is toegekend voor de eerder behandelde schade (ongeacht de hoogte van dit bedrag); gelet op de aard van de schade voor de aanvrager redelijkerwijs was te voorzien dat de schade opnieuw zou ontstaan en zou 									

		<p>verergeren indien die niet op een andere manier zou worden hersteld, en;</p> <p>c) de aanvrager zijn schade niet door de aannemer van NAM/CVW heeft laten herstellen.</p>
		Schematische weergave advisering
		Opname schade
		Opname en feitelijke beschrijving
		Beschrijving EBS
		Beschrijving EBS (met verwijzingen) en beschrijving herstel
		Causaal verband
		Beoordelen (ja/nee) en motiveren.
		Schadebegroting
		Calculeren
		Schadebeperkingsplicht geschonden?
		Ja/Nee, motiveren indien geschonden
2.3. Deels hersteld	2.3.1. Schade opnieuw ontstaan (de eerder behandelde schade, die deels was hersteld is opnieuw ontstaan)	<p><i>Advisering door deskundige</i> Deskundige dient de schade op te nemen en feitelijk te beschrijven in het schaderapport, het causaal verband te beoordelen en te begroten hoeveel het zou kosten om de schade (opnieuw) <u>gedeeltelijk</u> te herstellen.</p> <p><i>Schadebegroting</i> Vervolgens dient de omvang van de verergerde schade begroot te worden aan de hand van de volgende stappen: a) Met gebruikmaking van het reguliere calculatiemodel dient bepaald te worden wat de kosten van herstel van de totale schade zouden zijn (dus zowel de eerder behandelde schade, als de verergering). b) De deskundige dient vervolgens schattenderwijs te bepalen welk deel van deze kosten in redelijkheid toegerekend dienen te worden aan de verergering van de schade. Hierbij dient de deskundige schattenderwijs aan de hand van de fysieke kenmerken van de schade te bepalen welk percentage van de totale schade eerder is behandeld, respectievelijk is verergerd (zie meer uitgebreid, paragraaf 4.7).</p> <p><i>Schadebeperkingsplicht</i> De deskundige dient te adviseren over of de aanvrager heeft voldaan aan de op hem rustende schadebeperkingsplicht (artikel 6:101 BW). De deskundige dient daarbij te adviseren over het antwoord op de vraag of het <i>kennelijk niet verantwoord</i> was dat de aanvrager de schade niet <u>volledig</u> heeft hersteld teneinde het opnieuw ontstaan van de schade te voorkomen.</p> <p>Voor deze conclusie is ten minste vereist dat: a) aan de aanvrager door NAM/CVW, de Arbitrator Bodembeweging of de burgerlijke rechter een vergoeding is toegekend voor de eerder behandelde schade (ongeacht de hoogte van dit bedrag); b) gelet op de aard van de schade voor de aanvrager redelijkerwijs was te voorzien dat de schade opnieuw zou ontstaan indien die niet volledig zou worden hersteld, en; c) de aanvrager zijn schade niet door de aannemer van NAM/CVW heeft laten herstellen.</p>
		Schematische weergave advisering
		Opname schade
		Opname en feitelijke beschrijving

	Beschrijving EBS	Beschrijving EBS (met verwijzingen) en beschrijving herstel
	Causaal verband EBS (zonder herstel)	Nee, niet beoordelen
	Causaal verband EBS (wel hersteld)	Beoordelen (ja/nee) en motiveren.
	Schadebegroting	Calculeren percentage.
	Schadebeperkingsplicht geschonden?	Ja/Nee, motiveren indien geschonden
2.3.2. Schade opnieuw ontstaan en verergerd (de eerder behandelde schade, die deels was hersteld is opnieuw ontstaan en is daarnaast verergerd schade als gevolg van mijnbouw)	<p><i>Advisering door deskundige</i> Deskundige dient de schade op te nemen en feitelijk te beschrijven in het schaderapport, het causaal verband te beoordelen en te begroten hoeveel het zou kosten om de schade opnieuw gedeeltelijk te herstellen, alsook om het gedeelte van de schade dat is verergerd te herstellen.</p> <p><i>Schadebegroting</i> Vervolgens dient de omvang van de verergerde schade begroot te worden aan de hand van de volgende stappen:</p> <ol style="list-style-type: none"> Met gebruikmaking van het reguliere calculatiemodel dient bepaald te worden wat de kosten van herstel van de totale schade zouden zijn (dus zowel de eerder behandelde schade, als de verergering). De deskundige dient vervolgens schattenderwijs te bepalen welk deel van deze kosten in redelijkheid toegerekend dienen te worden aan de verergering van de schade. Hierbij dient de deskundige schattenderwijs aan de hand van de fysieke kenmerken van de schade te bepalen welk percentage van de totale schade eerder is behandeld, respectievelijk is verergerd (zie meer uitgebreid, paragraaf 4.7). <p><i>Schadebeperkingsplicht</i> De deskundige dient te adviseren over of de aanvrager heeft voldaan aan de op hem rustende schadebeperkingsplicht (artikel 6:101 BW). De deskundige dient daarbij te adviseren over het antwoord op de vraag of het voor de aanvrager kennelijk niet verantwoord was dat hij de schade niet op <u>volledig</u> heeft hersteld teneinde het opnieuw ontstaan en verergeren van de schade te voorkomen.</p> <p>Voor deze conclusie is ten minste vereist dat:</p> <ol style="list-style-type: none"> aan de aanvrager door NAM/CVW, de Arbitrer Bodembeweging of de burgerlijke rechter een vergoeding is toegekend voor de eerder behandelde schade (ongeacht de hoogte van dit bedrag); gelet op de aard van de schade voor de aanvrager redelijkerwijs was te voorzien dat de schade opnieuw zou ontstaan en zou verergeren indien die niet volledig zou worden hersteld, en; de aanvrager zijn schade niet door de aannemer van NAM/CVW heeft laten herstellen. 	
	Schematische weergave advisering	
	Opname schade	Opname en feitelijke beschrijving
	Beschrijving EBS	Beschrijving EBS (met verwijzingen) en beschrijving herstel
	Causaal verband EBS (zonder herstel)	Nee, niet beoordelen

		Causaal verband EBS (wel hersteld) en verergering	Beoordelen (ja/nee) en motiveren.	
		Schadebegroting	Calculeren percentage.	
		Schadebepercingsplicht geschonden?	Ja/Nee, motiveren indien geschonden	
	<p>2.3.3. Schade is niet opnieuw ontstaan en verergerd (identiek)</p> <p>(de eerder behandelde schade, die deels was hersteld is niet opnieuw ontstaan en/of verergerd.</p>	<p><i>Advisering door deskundige</i></p> <p>De deskundige dient de schade op te nemen en feitelijk te beschrijven in het schaderapport indien de aanvrager daarvoor een schadevergoeding wenst aan te vragen. De deskundige dient ook voldoende inzichtelijk te motiveren waarom de schade naar zijn mening identiek is aan de schade die eerder is behandeld. De deskundige dient het causaal verband voor deze schade <i>niet</i> te beoordelen en dient de omvang van de schade ook niet te begroten.</p> <p>De schade valt buiten de bevoegdheid van het IMG en dient daarom te worden afgewezen. Hierbij is niet relevant of voor deze schade eerder al dan niet een vergoeding is toegekend (A/B/C-schade).</p>		
		Schematische weergave advisering		
		Opname schade	Beschrijving van de EBS (met verwijzingen genoemd onder 2.) en huidige schade, alsook motivering.	
		Causaal verband EBS	Nee, niet beoordelen.	
		Causaal verband verergering	N.v.t.	
		Schadebegroting	N.v.t.	
		Schadebepercingsplicht	N.v.t.	

4.7 Schadebegroting verergerde schades

Indien de aanvrager een schadevergoeding wil voor een schade die al eerder is behandeld, maar nadien is verergerd, dan is het IMG uitsluitend bevoegd voor zover het de verergering van de schade betreft. Dit maakt dat de deskundige uitsluitend dient te adviseren over de schadevergoeding voor de verergering.

Voor de goede orde wordt opgemerkt dat deze wijze van schadebegroting uitsluitend geldt indien de schade eerder is behandeld; deze werkwijze geldt dus niet voor *nieuwe* schade die niet eerder is behandeld en die is verergerd door mijnbouw.

Bij het bepalen van de schadevergoeding dient een vergelijking gemaakt dient te worden tussen:

- A. de toestand zoals deze op dit moment in werkelijkheid is, en;
- B. de toestand zoals die (vermoedelijk) zou zijn geweest indien de schade niet zou zijn *verergerd* door mijnbouw.

Voor het bepalen van de situatie als bedoeld onder b. dient de deskundige zich te baseren op de aan hem door het IMG of de aanvrager verstrekte documentatie. De deskundige dient in het rapport voldoende inzichtelijk te beschrijven wat de aard en omvang van de schade was ten tijde van de behandeling van die schade door NAM/CVW etc., alsmede ten tijde van de opname door de deskundige, zodat aan de hand van die beschrijving kan worden vastgesteld in welke mate de schade is verergerd. Daartoe dient de deskundige bijvoorbeeld te beschrijven hoe groot de schade was (lengte, breedte, etc.).

De deskundige dient vervolgens in door middel van het calculatiemodel te bepalen wat de herstelkosten zouden zijn voor de totale schade (dus zowel de eerder behandelde schade, als de verergering zoals die heeft plaatsgevonden na die eerder behandeling).

Vervolgens dient de deskundige schattenderwijs te bepalen welk percentage van de totale herstelkosten toegerekend dient te worden aan de verergering van de schade. Voor het bepalen van het toe te passen percentage kan als uitgangspunt worden genomen welk gedeelte van de totale omvang van de schade is verergerd, te bepalen aan de hand van de *fysieke* eigenschappen van de schade.

Voor de goede orde wordt opgemerkt dat de deskundige de omvang van de schade dus niet slechts dient te bepalen door te berekenen wat de meerkosten zouden zijn van het herstel van de totale schade ten opzichte van de reeds behandelde schade.

Ter illustratie van de beoogde werkwijze is een viertal voorbeelden opgenomen :

Voorbeeld 1, verergerde scheur in binnenmuur

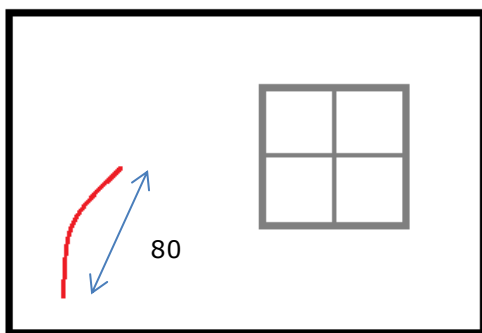

Fig. 1a Oude situatie, eerder behandelde schade (80 cm)

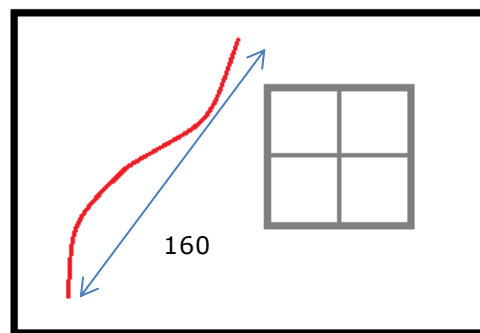

Fig. 1b Nieuwe situatie, eerder behandelde schade (80 cm) plus verergering (80 cm)

Binnenmuur met stucwerk, afmeting 2,5 m * 4 m

Schade oud: scheurlengte 0,80 meter, 1 cm breed

Schade nieuw: scheurlengte 1,60 meter, 1 cm breed

De verergering is 50% van de totale schade

Scheuren in binnenstucwerk opkappen/uitslijpen	m1	€ 23,16	1,6	€ 37,06
Scheuren repareren met 2-componentenmortel en wapeningsweefsel	m1	€ 27,58	1,6	€ 44,13
Overzetten stucwerk op wand	m2	€ 31,25	10	€ 312,50
Sauswerk binnenwand	m2	€ 19,75	10	€ 197,50
				€ 591,18
			ad 50%	€ 295,59

Voorbeeld 2, verergerde scheur in binnenmuur

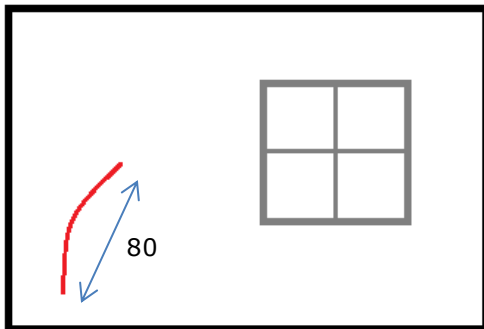

Fig. 2a Oude situatie, eerder behandelde schade (80 cm)

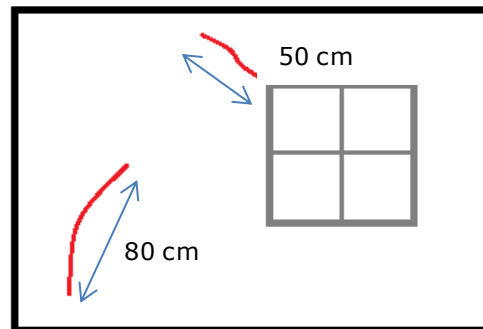

Fig. 2b Nieuwe situatie, eerder behandelde schade (80 cm), plus separate verergering (50 cm)

Binnenmuur met stucwerk, afmeting 2,5 m * 4 m

Schade oud: scheurlengte 0,8 meter, 1 cm breed

Schade nieuw: scheurlengte 1,3 meter, 1 cm breed

Verergering is 45%, zijnde ruimhartig afgerond van 38,5%

Scheuren in binnenstucwerk opkappen/uitslijpen	m1	€23,16	1,3	€ 30,11
Scheuren repareren met 2-componentenmortel en wapeningsweefsel	m1	€27,58	1,3	€ 35,85
Overzetten stucwerk op wand	m2	€31,25	10	€ 312,50
Sauswerk binnenwand	m2	€19,75	10	€ 197,50
				€ 575,96
	ad			
		45%		€ 259,18

Voorbeeld 3, verergerde scheur in binnenmuur

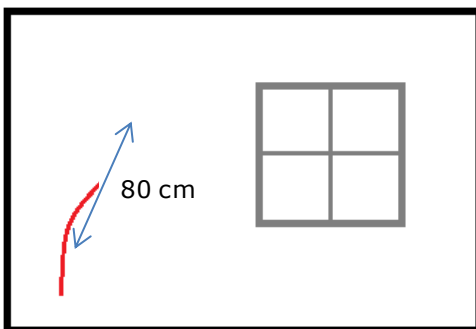

Fig. 3a Oude situatie, eerder behandelde schade (80 cm)

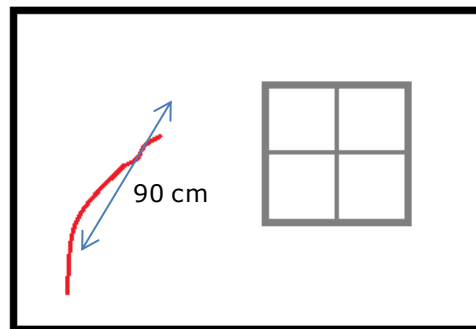

Fig. 3b Nieuwe situatie, eerder behandelde schade (80 cm), plus verergering (10 cm)

Binnenmuur met stucwerk, afmeting 2,5 m * 4 m

Schade oud: scheurlengte 0,80 meter, 1 cm breed

Schade nieuw: scheurlengte 0,90 meter, 1 cm breed

De verergering is 15% van de totale schade, zijnde ruimhartig afgerond van 11,2%

Scheuren in binnenstucwerk opkappen/uitslijpen	m1	€ 23,16	0,9	€ 20,84
Scheuren repareren met 2-componentenmortel en wapeningsweefsel	m1	€ 27,58	0,9	€ 24,82
Overzetten stucwerk op wand	m2	€ 31,25	10	€ 312,50
Sauswerk binnenwand	m2	€ 19,75	10	€ 197,50
				€ 555,67
			ad 15%	€ 83,35

Voorbeeld 4, verergerde scheur in buitenmuur

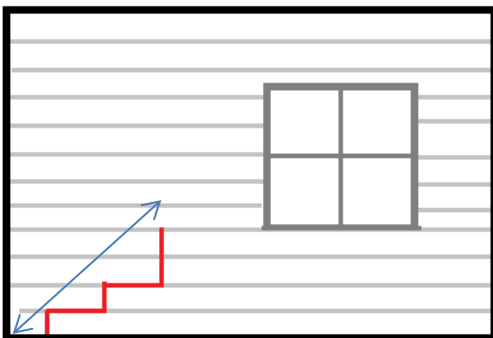

Fig. 4a Oude situatie, eerder behandelde schade (1,6 meter, 8 gebroken stenen)

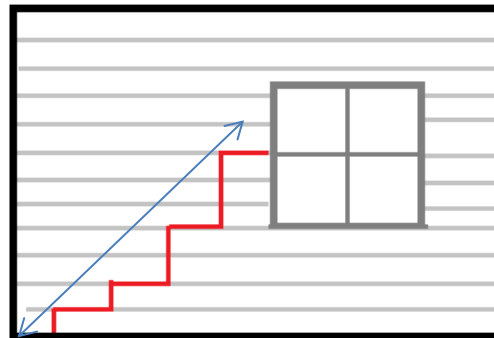

Fig. 3b Nieuwe situatie, eerder behandelde schade (1,6 meter, 8 gebroken stenen), plus verergering (0,4 meter, + 2 stenen)

Schade oud: scheurlengte 1,6 meter, 8 gebroken stenen

Schade nieuw: scheurlengte 2 meter, 10 gebroken stenen

Verergering is 20%

Uitkappen voegen metselwerk	m1	€ 9,50	2	€ 19,00
Infrezen voegen tbv lintvoegwapening	m1	€ 24,50	4	€ 98,00
Lintvoegwapening in 2-componentenmortel	st	€ 65,00	5	€ 325,00
Gebroken stenen vervangen	st	€ 32,00	10	€ 320,00
Nieuw voegwerk getrapte scheur	m1	€ 21,00	2	€ 42,00
Toeslag knipvoeg	m1	€ 33,00	2	€ 66,00
				€ 870,00
			ad 20%	€ 174,00

4.8 Schadebeperkingsplicht

Bij schades die eerder zijn behandeld kan ook aanleiding bestaan om te adviseren over de vraag of de aanvrager aan zijn schadebeperkingsplicht heeft voldaan. Het IMG is van oordeel dat er aanleiding bestaat om dit leerstuk terughoudend toe te passen. Dit betekent dat een aanvrager alleen niet aan zijn schadebeperkingsplicht heeft voldaan indien het kennelijk niet verantwoord was dat hij de eerder behandelde schade niet heeft hersteld, althans niet op een andere manier heeft hersteld. Daarbij moet naar de mening van het IMG bovendien aan een aantal voorwaarden zijn voldaan. Deze voorwaarden zijn meer uitgebreid benoemd in het hiervoor opgenomen schema.

Alleen indien de deskundige van oordeel is dat de aanvrager niet aan zijn schadebeperkingsplicht heeft voldaan en daarom (een deel van) de schade niet voor vergoeding in aanmerking komt, dient de deskundige dit in zijn rapport draagkrachtig te motiveren. Als de aanvrager wel aan zijn schadebeperkingsplicht heeft voldaan, dan behoeft daaraan géén aandacht besteed te worden in het rapport.

4.9 Garantiewerk aannemer NAM/CVW

Het komt voor dat er schade is die is gerepareerd in opdracht van een aannemer van NAM of het CVW, maar waarbij dit herstel niet deugdelijk heeft plaatsgevonden. In die gevallen kan de schade opnieuw zijn ontstaan.

Het feit dat de schade niet deugdelijk is herstelt door de aannemer, doet er niet aan af dat deze schade door het IMG wordt vergoed. NAM was namelijk verplicht om de schade deugdelijk te laten herstellen, maar kennelijk is dit niet gebeurd. Om deze reden komt de schade ook bij het IMG voor vergoeding in aanmerking (los van eventuele garanties). Dergelijke schade kan worden aangemerkt als mijnbouwgerelateerd en wordt op de normale manier gecalculeerd, zoals geldt voor schade die opnieuw is ontstaan.

Let op: het gaat hier alleen om situaties waarin het herstel heeft plaatsgevonden door een aannemer van NAM of het CVW. Indien de aanvrager zelf een aannemer heeft ingeschakeld, dan is die aannemer zelf verantwoordelijk voor de deugdelijkheid van zijn werk. Dit geldt ook, indien de aanvrager de rekening van de aannemer wel door NAM kon laten betalen. In die gevallen was hij immers wel zelf opdrachtgever van de aannemer.

5 Schade die eerder behandeld is door de TCMG/IMG

In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de situatie waarin schade eerder is behandeld door NAM/CVV, de Arbitrator Bodembeweging of de burgerlijke rechter. In die situatie is het IMG deels onbevoegd om de schade te beoordelen.

Deze situatie moet worden onderscheiden van de situatie waarin een schade eerder is behandeld door de TCMG/het IMG. Daar speelt het punt van de beperkte bevoegdheid niet. In die gevallen moet echter wel bekeken worden hoe de schade begroot moet worden, waarbij uitgegaan moet worden van de juistheid van het eerdere besluit van de TCMG/het IMG. Dit betekent dat indien een schade al eerder is behandeld door de TCMG/het IMG en geen causaliteit was aangenomen, de deskundige hiervan melding dient te maken in zijn adviesrapport. De deskundige behoort zich in deze gevallen te onthouden van het geven van een oordeel over de betreffende schade.

Indien de schade is verergerd of opnieuw is ontstaan of opnieuw is ontstaan en verergerd en de deskundige van oordeel is dat de ontstane schade te wijten is aan mijnbouwactiviteiten, dan moet de deskundige adviseren over de kosten voor het herstel van de schade. In het geval van een verergering van de schade moet de deskundige adviseren over hoeveel het extra kost om de verergerde schade te herstellen, ten opzichte van hoeveel het zou hebben gekost om de oude schade te herstellen. Wanneer de schade opnieuw is ontstaan dan dient de deskundige de schade op te nemen en feitelijk te beschrijven in het schaderapport, het causaal verband te beoordelen en te begroten hoeveel het zou kosten om de schade (opnieuw) te herstellen.

Als de aanvrager gebruik heeft gemaakt van de Stuwmeerregeling, geldt ook de schade die met het Stuwmeerbesluit is afgehandeld, als eerder behandelde schade. Het IMG neemt tot uitgangspunt dat alle schade die op de nulmeting staat, met het Stuwmeerbesluit is afgehandeld. Dat betekent dat schade die niet op de nulmeting staat, moet worden opgenomen en beoordeeld.

Het kan voorkomen dat een aanvrager stelt dat de schade is ontstaan tussen de datum van het Stuwmeerbesluit en de datum van de nulmeting (die pas na het Stuwmeerbesluit plaatsvond). De schade staat dan wel op de nulmeting, maar is volgens aanvrager nog niet afgehandeld. In dat geval moet de deskundige beoordelen of aannemelijk is dat de schade is ontstaan in de periode tussen het Stuwmeerbesluit en de nulmeting. Als dat het geval is, beoordeelt de deskundige de schade.

5.1 Wijze beoordeling eerder behandelde schades TCMG/IMG

Voor verzoeken om schadevergoeding met betrekking tot een gebouw of werk waaraan eerder schade is gemeld bij TCMG/het IMG, geldt het volgende schema voor de wijze waarop de schade moet worden beoordeeld:

1. Schade die niet eerder is behandeld

Aan de orde indien aan de hand van de door het IMG aangeleverde gegevens niet duidelijk is of, bijvoorbeeld twijfel kan bestaan over de beantwoording van de vraag of de schade eerder is behandeld door de TCMG of het IMG, of indien duidelijk is dat de schade niet eerder is behandeld.

Advisering door deskundige

De deskundige dient de schade te beoordelen overeenkomstig de bestaande werkwijze voor schades die niet eerder zijn behandeld.

2. Schade die wel eerder is behandeld

Aan de orde indien aan de hand van de door het IMG aangeleverde gegevens duidelijk is dat - en derhalve geen twijfel bestaat - de schade eerder is behandeld door de TCMG of het IMG.

Advisering deskundige

De deskundige dient, indien de schade eerder is behandeld, aan te geven onder welk dossiernummer dat heeft plaatsgevonden, onder vermelding van het schadenummer en de pagina van het schaderapport waarop de schade is weergegeven.

<p>2.1. Geen herstel</p>	<p>2.1.1. Identiek (de huidige schade is identiek aan de eerder behandelde schade)</p>	<p><i>Advisering door deskundige</i> De deskundige dient de schade op te nemen en feitelijk te beschrijven in het schaderapport indien de aanvrager daarvoor een schadevergoeding wenst aan te vragen. De deskundige dient ook voldoende inzichtelijk te motiveren waarom de schade naar zijn mening identiek is aan de schade die eerder is behandeld. De deskundige dient het causaal verband voor deze schade <i>niet</i> te beoordelen en dient de omvang van de schade ook niet te begroten.</p> <p><i>Toelichting</i> Het gaat om schade waarover de TCMG of het IMG eerder een besluit heeft genomen. De schade is niet verergerd ten opzichte van hoe de schade was ten tijde van de vorige opname. Dat betekent dat wordt uitgegaan van het besluit dat destijds over de schade is genomen en dat deze schade in het kader van deze nieuwe aanvraag om schadevergoeding niet opnieuw zal worden beoordeeld.</p> <p>Schematische weergave advisering</p> <table border="1" data-bbox="572 1131 1396 1471"> <tr> <td data-bbox="572 1131 900 1294">Opname schade</td> <td data-bbox="904 1131 1396 1294">Beschrijving van de EBS (met verwijzingen genoemd onder 2.) en huidige schade, alsook motivering.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="572 1294 900 1328">Causaal verband EBS</td> <td data-bbox="904 1294 1396 1328">Nee, niet beoordelen.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="572 1328 900 1391">Causaal verband verergering</td> <td data-bbox="904 1328 1396 1391">N.v.t.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="572 1391 900 1424">Schadebegroting</td> <td data-bbox="904 1391 1396 1424">N.v.t.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="572 1424 900 1471">Schadebeperkingsplicht</td> <td data-bbox="904 1424 1396 1471">N.v.t.</td> </tr> </table>	Opname schade	Beschrijving van de EBS (met verwijzingen genoemd onder 2.) en huidige schade, alsook motivering.	Causaal verband EBS	Nee, niet beoordelen.	Causaal verband verergering	N.v.t.	Schadebegroting	N.v.t.	Schadebeperkingsplicht	N.v.t.
Opname schade	Beschrijving van de EBS (met verwijzingen genoemd onder 2.) en huidige schade, alsook motivering.											
Causaal verband EBS	Nee, niet beoordelen.											
Causaal verband verergering	N.v.t.											
Schadebegroting	N.v.t.											
Schadebeperkingsplicht	N.v.t.											

	<p>2.1.2. Verergerd, maar niet door mijnbouw</p> <p>(de huidige schade is verergerd ten opzichte van eerder behandelde schade, maar de verergering is niet ontstaan door mijnbouw)</p>	<p><i>Advisering door deskundige</i> De deskundige dient de gehele schade op te nemen en feitelijk te beschrijven in het schaderapport en dient daarbij voldoende inzichtelijk te motiveren waarom de schade is verergerd ten opzichte van de schade die eerder is behandeld. De deskundige dient uitsluitend te beoordelen of de verergering een gevolg is van mijnbouw en zijn bevindingen ter zake van dit laatste inzichtelijk te motiveren. De deskundige dient zich te onthouden van het calculeren van de herstelkosten van de schade indien de verergering geen gevolg is van mijnbouw.</p> <p><i>Toelichting</i> Het gaat om schade waarover de TCMG of het IMG eerder een besluit heeft genomen. De schade is wel verergerd ten opzichte van hoe de schade was ten tijde van de vorige opname echter is de verergering geen gevolg van mijnbouw. Dat betekent dat voor zover de schade is verergerd wel gemotiveerd dient te worden waarom die verergering niet een gevolg van mijnbouw is (overeenkomstig eerdere instructie m.b.t. causaal verband/bewijsvermoeden).</p>										
		<p>Schematische weergave advisering</p> <table border="1"> <tr> <td data-bbox="572 931 900 1032">Opname schade</td> <td data-bbox="900 931 1396 1032">Feitelijke beschrijving van EBS (met verwijzingen) en van verergering</td> </tr> <tr> <td data-bbox="572 1032 900 1066">Causaal verband EBS</td> <td data-bbox="900 1032 1396 1066">Nee, niet beoordelen.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="572 1066 900 1128">Causaal verband verergering</td> <td data-bbox="900 1066 1396 1128">Veroorzaakt/verergerd: Ja/Nee en motiveren</td> </tr> <tr> <td data-bbox="572 1128 900 1164">Schadebegroting</td> <td data-bbox="900 1128 1396 1164">N.v.t.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="572 1164 900 1249">Schadebeperkingsplicht geschonden?</td> <td data-bbox="900 1164 1396 1249">N.v.t.</td> </tr> </table>	Opname schade	Feitelijke beschrijving van EBS (met verwijzingen) en van verergering	Causaal verband EBS	Nee, niet beoordelen.	Causaal verband verergering	Veroorzaakt/verergerd: Ja/Nee en motiveren	Schadebegroting	N.v.t.	Schadebeperkingsplicht geschonden?	N.v.t.
Opname schade	Feitelijke beschrijving van EBS (met verwijzingen) en van verergering											
Causaal verband EBS	Nee, niet beoordelen.											
Causaal verband verergering	Veroorzaakt/verergerd: Ja/Nee en motiveren											
Schadebegroting	N.v.t.											
Schadebeperkingsplicht geschonden?	N.v.t.											
	<p>2.1.3. Verergerd door mijnbouw</p> <p>(de eerder behandelde schade is verergerd en de verergering is een gevolg van mijnbouw)</p>	<p><i>Advisering door deskundige</i> De deskundige dient de volledige schade op te nemen en feitelijk te beschrijven in het schaderapport. Ook dient in het schaderapport – aan de hand van en onder verwijzing naar de aangeleverde documentatie - te worden beschreven wat de aard en omvang van de reeds behandelde schade was, zodat kan worden bepaald welk deel is verergerd.</p> <p>Voorts dient inzichtelijk te worden gemotiveerd waarom de verergering van de schade ten opzichte van de eerder behandelde schade, een gevolg is van mijnbouw.</p> <p><i>Toelichting</i> Het gaat om schade waarover de TCMG of het IMG eerder een besluit heeft genomen. De schade is wel verergerd ten opzichte van hoe de schade was ten tijde van de vorige opname. Dat betekent dat voor wat betreft de schade zoals die origineel was, zal worden uitgegaan van het besluit dat destijds over de schade is genomen en dat die in het kader van deze nieuwe aanvraag om schadevergoeding niet opnieuw zal worden beoordeeld. Het verergerde deel van de schade zal wel worden beoordeeld.</p> <p><i>Schadebegroting</i></p>										

		<p>In het geval van verergering van schade waarover de TCMG of het IMG eerder een beslissing heeft genomen, beoordeelt de deskundige welke meerkosten gemoeid zijn met het herstel van de verergering van de schade ten opzichte van hoeveel het zou hebben gekost om de oude schade te herstellen. Daarnaast geeft de deskundige een toelichting hoe hij/zij tot deze beslissing is gekomen.</p> <p><i>Schadebeperkingsplicht</i> De deskundige dient te adviseren over of de aanvrager heeft voldaan aan de op hem rustende schadebeperkingsplicht (artikel 6:101 BW). De deskundige dient daarbij te adviseren over het antwoord op de vraag of het <i>kennelijk niet verantwoord</i> was dat de aanvrager de schade niet heeft hersteld.</p> <p>Voor deze conclusie is ten minste vereist dat:</p> <ol style="list-style-type: none"> aan de aanvrager door de TCMG of het IMG een vergoeding is toegekend voor de eerder behandelde schade (ongeacht de hoogte van dit bedrag); de periode na het uitbetalen van deze vergoeding voldoende was om (een concrete poging te doen om) de schade te herstellen, en; gelet op de aard van de schade voor de aanvrager redelijkerwijs was te voorzien dat de schade zou verergeren indien herstel zou uitblijven.
		Schematische weergave advisering
Opname schade		Feitelijke beschrijving van EBS (met verwijzingen) en van verergering
Causaal verband EBS		Nee, niet beoordelen.
Causaal verband verergering		Veroorzaakt/verergerd: Ja/Nee, motiveren
Schadebegroting verergering		Calculeren meerkosten.
Schadebeperkingsplicht geschonden?		Ja/Nee, motiveren indien geschonden

<p>2.2. Volledig hersteld</p>	<p>2.2.1. Opnieuw ontstaan (de schade die eerder was behandeld is hersteld, maar is vervolgens opnieuw ontstaan)</p>	<p><i>Advisering door deskundige</i> De deskundige dient de schade op te nemen en feitelijk te beschrijven in het schaderapport, het causaal verband te beoordelen en te begroten hoeveel het zou kosten om de schade (opnieuw) te herstellen.</p> <p><i>Toelichting</i> Het gaat om schade waarover de TCMG of het IMG eerder een besluit heeft genomen. De schade is tussentijds hersteld, maar is opnieuw ontstaan. Deze schade zal daarom opnieuw moeten worden beoordeeld.</p> <p><i>Schadebeperkingsplicht</i> De deskundige dient te adviseren over of de aanvrager heeft voldaan aan de op hem rustende schadebeperkingsplicht (artikel 6:101 BW). De deskundige dient daarbij te adviseren over het antwoord op de vraag of het <i>kennelijk niet verantwoord</i> was dat de aanvrager de schade niet op <u>een andere manier</u> heeft hersteld teneinde het opnieuw ontstaan van de schade te voorkomen.</p> <p>Voor deze conclusie is ten minste vereist dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) aan de aanvrager door de TCMG of het IMG een vergoeding is toegekend voor de eerder behandelde schade (ongeacht de hoogte van dit bedrag); b) gelet op de aard van de schade voor de aanvrager redelijkerwijs was te voorzien dat de schade opnieuw zou ontstaan indien die niet op een andere manier zou worden hersteld. 	
		<p>Schematische weergave advisering</p>	
		<p>Opname schade</p>	<p>Opname en feitelijke beschrijving schade</p>
		<p>Beschrijving EBS</p>	<p>Beschrijving EBS (met verwijzingen) en beschrijving herstel</p>
		<p>Causaal verband</p>	<p>Beoordelen (ja/nee) en motiveren.</p>
		<p>Schadebegroting</p>	<p>Calculeren</p>
		<p>Schadebeperkingsplicht geschonden?</p>	<p>Ja/Nee, motiveren indien geschonden</p>

	<p>2.2.2. Opnieuw ontstaan en verergerd</p> <p>(de schade die was hersteld is opnieuw ontstaan en is daarnaast verergerd ten opzichte van de eerder behandelde schade)</p>	<p><i>Advisering door deskundige</i> Deskundige dient de schade op te nemen en feitelijk te beschrijven in het schaderapport, het causaal verband te beoordelen en te begroten hoeveel het zou kosten om de schade in zijn geheel (opnieuw) te herstellen.</p> <p><i>Toelichting</i> Het gaat om schade waarover de TCMG of het IMG eerder een besluit heeft genomen. De schade is tussentijds hersteld, maar is opnieuw ontstaan en daarnaast verergerd. Dat betekent dat de gehele schade zal worden beoordeeld.</p> <p><i>Schadebeperkingsplicht</i> De deskundige dient te adviseren over of de aanvrager heeft voldaan aan de op hem rustende schadebeperkingsplicht (artikel 6:101 BW). De deskundige dient daarbij te adviseren over het antwoord op de vraag of het <i>kennelijk niet verantwoord</i> was dat de aanvrager de schade niet op <u>een andere manier</u> heeft hersteld teneinde het opnieuw ontstaan en verergeren van de schade te voorkomen.</p> <p>Voor deze conclusie is ten minste vereist dat:</p> <ol style="list-style-type: none"> aan de aanvrager door de TCMG of het IMG een vergoeding is toegekend voor de eerder behandelde schade (ongeacht de hoogte van dit bedrag); gelet op de aard van de schade voor de aanvrager redelijkerwijs was te voorzien dat de schade opnieuw zou ontstaan en zou verergeren indien die niet op een andere manier zou worden hersteld. 										
		<p>Schematische weergave advisering</p> <table border="1" data-bbox="580 1267 1401 1543"> <thead> <tr> <th data-bbox="580 1267 895 1301">Opname schade</th> <th data-bbox="895 1267 1401 1301">Opname en feitelijke beschrijving</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="580 1301 895 1397">Beschrijving EBS</td> <td data-bbox="895 1301 1401 1397">Beschrijving EBS (met verwijzingen) en beschrijving herstel</td> </tr> <tr> <td data-bbox="580 1397 895 1431">Causaal verband</td> <td data-bbox="895 1397 1401 1431">Beoordelen (ja/nee) en motiveren.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="580 1431 895 1464">Schadebegroting</td> <td data-bbox="895 1431 1401 1464">Calculeren</td> </tr> <tr> <td data-bbox="580 1464 895 1543">Schadebeperkingsplicht geschonden?</td> <td data-bbox="895 1464 1401 1543">Ja/Nee, motiveren indien geschonden</td> </tr> </tbody> </table>	Opname schade	Opname en feitelijke beschrijving	Beschrijving EBS	Beschrijving EBS (met verwijzingen) en beschrijving herstel	Causaal verband	Beoordelen (ja/nee) en motiveren.	Schadebegroting	Calculeren	Schadebeperkingsplicht geschonden?	Ja/Nee, motiveren indien geschonden
Opname schade	Opname en feitelijke beschrijving											
Beschrijving EBS	Beschrijving EBS (met verwijzingen) en beschrijving herstel											
Causaal verband	Beoordelen (ja/nee) en motiveren.											
Schadebegroting	Calculeren											
Schadebeperkingsplicht geschonden?	Ja/Nee, motiveren indien geschonden											
<p>2.3. Deels hersteld</p>	<p>2.3.1. Schade opnieuw ontstaan</p> <p>(de eerder behandelde schade, die deels was hersteld is opnieuw ontstaan)</p>	<p><i>Advisering door deskundige</i> Deskundige dient de schade op te nemen en feitelijk te beschrijven in het schaderapport, het causaal verband te beoordelen en te begroten hoeveel het zou kosten om de schade (opnieuw) <u>gedeeltelijk</u> te herstellen.</p> <p><i>Toelichting</i> Het gaat om schade waarover de TCMG of het IMG eerder een besluit heeft genomen. De schade is tussentijds deels hersteld, maar is opnieuw ontstaan. Dat betekent dat voor wat betreft de schade zoals die origineel was, zal worden uitgegaan van het besluit dat destijds over de schade is genomen en dat die in het kader van deze nieuwe aanvraag om schadevergoeding niet</p>										

		<p>opnieuw zal worden beoordeeld. Het deel van de schade dat opnieuw ontstaan is, zal wel worden beoordeeld.</p> <p><i>Schadebegroting</i> In het geval van verergering van schade waarover de TCMG of het IMG eerder een beslissing heeft genomen, beoordeelt de deskundige welke meerkosten gemoeid zijn met het herstel van de verergering van de schade ten opzichte van hoeveel het zou hebben gekost om de oude schade te herstellen. Daarnaast geeft de deskundige een toelichting hoe hij/zij tot deze beslissing is gekomen.</p> <p><i>Schadebeperkingsplicht</i> De deskundige dient te adviseren over of de aanvrager heeft voldaan aan de op hem rustende schadebeperkingsplicht (artikel 6:101 BW). De deskundige dient daarbij te adviseren over het antwoord op de vraag of het <i>kennelijk niet verantwoord</i> was dat de aanvrager de schade niet <u>volledig</u> heeft hersteld teneinde het opnieuw ontstaan van de schade te voorkomen.</p> <p>Voor deze conclusie is ten minste vereist dat:</p> <ol style="list-style-type: none"> aan de aanvrager door de TCMG of het IMG een vergoeding is toegekend voor de eerder behandelde schade (ongeacht de hoogte van dit bedrag); gelet op de aard van de schade voor de aanvrager redelijkerwijs was te voorzien dat de schade opnieuw zou ontstaan indien die niet volledig zou worden hersteld. 												
		<p>Schematische weergave advisering</p> <table border="1" data-bbox="571 1160 1401 1579"> <tr> <td data-bbox="571 1160 896 1193">Opname schade</td> <td data-bbox="896 1160 1401 1193">Opname en feitelijke beschrijving</td> </tr> <tr> <td data-bbox="571 1193 896 1288">Beschrijving EBS</td> <td data-bbox="896 1193 1401 1288">Beschrijving EBS (met verwijzingen) en beschrijving herstel</td> </tr> <tr> <td data-bbox="571 1288 896 1382">Causaal verband EBS (zonder herstel)</td> <td data-bbox="896 1288 1401 1382">Nee, niet beoordelen</td> </tr> <tr> <td data-bbox="571 1382 896 1476">Causaal verband EBS (wel hersteld)</td> <td data-bbox="896 1382 1401 1476">Beoordelen (ja/nee) en motiveren.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="571 1476 896 1509">Schadebegroting</td> <td data-bbox="896 1476 1401 1509">Calculeren meerkosten.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="571 1509 896 1579">Schadebeperkingsplicht geschonden?</td> <td data-bbox="896 1509 1401 1579">Ja/Nee, motiveren indien geschonden</td> </tr> </table>	Opname schade	Opname en feitelijke beschrijving	Beschrijving EBS	Beschrijving EBS (met verwijzingen) en beschrijving herstel	Causaal verband EBS (zonder herstel)	Nee, niet beoordelen	Causaal verband EBS (wel hersteld)	Beoordelen (ja/nee) en motiveren.	Schadebegroting	Calculeren meerkosten.	Schadebeperkingsplicht geschonden?	Ja/Nee, motiveren indien geschonden
Opname schade	Opname en feitelijke beschrijving													
Beschrijving EBS	Beschrijving EBS (met verwijzingen) en beschrijving herstel													
Causaal verband EBS (zonder herstel)	Nee, niet beoordelen													
Causaal verband EBS (wel hersteld)	Beoordelen (ja/nee) en motiveren.													
Schadebegroting	Calculeren meerkosten.													
Schadebeperkingsplicht geschonden?	Ja/Nee, motiveren indien geschonden													
<p>2.3.2. Schade opnieuw ontstaan en verergerd</p> <p>(de eerder behandelde schade, die deels was hersteld is opnieuw ontstaan en is</p>		<p><i>Advisering door deskundige</i> Deskundige dient de schade op te nemen en feitelijk te beschrijven in het schaderapport, het causaal verband te beoordelen en te begroten hoeveel het zou kosten om de schade opnieuw gedeeltelijk te herstellen, alsook om het gedeelte van de schade dat is verergerd te herstellen.</p> <p><i>Toelichting</i> Het gaat om schade waarover de TCMG of het IMG eerder een besluit heeft genomen. De schade is tussentijds deels hersteld, maar is opnieuw ontstaan en daarnaast verergerd. Dat betekent dat voor wat betreft de schade zoals die origineel was, zal</p>												

	daarnaast verergerd schade als gevolg van mijnbouw)	worden uitgegaan van het besluit dat destijds over de schade is genomen en dat die in het kader van deze nieuwe aanvraag om schadevergoeding niet opnieuw zal worden beoordeeld. Het deel van de schade dat opnieuw ontstaan, dan wel verergerd is, zal wel worden beoordeeld.	
		<i>Schadebegroting</i>	
		In het geval van verergering van schade waarover de TCMG of het IMG eerder een beslissing heeft genomen, beoordeelt de deskundige welke meerkosten gemoeid zijn met het herstel van de verergering van de schade ten opzichte van hoeveel het zou hebben gekost om de oude schade te herstellen. Daarnaast geeft de deskundige een toelichting hoe hij/zij tot deze beslissing is gekomen.	
		<i>Schadebeperkingsplicht</i>	
		De deskundige dient te adviseren over of de aanvrager heeft voldaan aan de op hem rustende schadebeperkingsplicht (artikel 6:101 BW). De deskundige dient daarbij te adviseren over het antwoord op de vraag of het <i>kennelijk niet verantwoord</i> was dat de aanvrager de schade niet <u>volledig</u> heeft hersteld teneinde het opnieuw ontstaan en verergeren van de schade te voorkomen.	
		Voor deze conclusie is ten minste vereist dat:	
		a) aan de aanvrager door de TCMG of het IMG een vergoeding is toegekend voor de eerder behandelde schade (ongeacht de hoogte van dit bedrag);	
		b) gelet op de aard van de schade voor de aanvrager redelijkerwijs was te voorzien dat de schade opnieuw zou ontstaan en zou verergeren indien die niet volledig zou worden hersteld.	
		Schematische weergave advisering	
		Opname schade	Opname en feitelijke beschrijving
Beschrijving EBS	Beschrijving EBS (met verwijzingen) en beschrijving herstel		
Causaal verband EBS (zonder herstel)	Nee, niet beoordelen		
Causaal verband EBS (wel hersteld) en verergering	Beoordelen (ja/nee) en motiveren.		
Schadebegroting	Calculeren meerkosten.		
Schadebeperkingsplicht geschonden?	Ja/Nee, motiveren indien geschonden		

	<p>2.3.3. Schade is niet opnieuw ontstaan en/of verergerd (de eerder behandelde schade, die deels was hersteld is niet opnieuw ontstaan en/of verergerd.</p>	<p><i>Advisering door deskundige</i> De deskundige dient de schade op te nemen en feitelijk te beschrijven in het schaderapport indien de aanvrager daarvoor een schadevergoeding wenst aan te vragen. De deskundige dient ook voldoende inzichtelijk te motiveren waarom de schade naar zijn mening identiek is aan de schade die eerder is behandeld. De deskundige dient het causaal verband voor deze schade <i>niet</i> te beoordelen en dient de omvang van de schade ook niet te begroten.</p> <p><i>Toelichting</i> Het gaat om schade waarover de TCMG of het IMG eerder een besluit heeft genomen. De schade is tussentijds deels hersteld. De schade is niet verergerd ten opzichte van hoe de schade was nadat de schade deels is hersteld. Dat betekent dat dat wordt uitgegaan van het besluit dat destijds over de schade is genomen en dat deze schade in het kader van deze nieuwe aanvraag om schadevergoeding niet opnieuw zal worden beoordeeld.</p>	
		<p>Schematische weergave advisering</p>	
	Opname schade	Beschrijving van de EBS (met verwijzingen genoemd onder 2) en huidige schade, alsook motivering.	
	Causaal verband EBS	Nee, niet beoordelen.	
	Causaal verband verergering	N.v.t.	
	Schadebegroting	N.v.t.	
	Schadebeperkingsplicht	N.v.t.	

6 Diversen

6.1 Eigendomsoverdracht

Het is mogelijk dat tijdens de schade-opname (of: de inspectie) blijkt dat de woning kortgeleden is verkocht en dat de aanvrager de nieuwe eigenaar is (insteek is dat het team werkvoorbereiding deze situaties zoveel mogelijk ondervangt). Uitgangspunt is dat alléén degene die op het moment van ontstaan van de schade eigenaar van de woning is schadevergoeding wegens mijnbouwschade kan claimen. Als de schade dus voor de eigendomsoverdracht (de levering) is ontstaan, kan de nieuwe eigenaar in beginsel geen vergoeding van mijnbouwschade claimen.

De nieuwe eigenaar kan alleen schadevergoeding wegens mijnbouwschade bij het IMG claimen als de oude eigenaar zijn vordering wegens mijnbouwschade door middel van een akte van cessie aan de nieuwe eigenaar heeft overgedragen. Een akte van cessie is een schriftelijke overeenkomst die door beide partijen is ondertekend en waarin duidelijk is omschreven welke vordering wordt overgedragen (meestal is de cessie opgenomen in de leveringsakte).

Op de deskundige rust o.a. de taak om een advies uit te brengen over de mogelijke ontstaansdatum van de schade. De trillingtool kan als hulpmiddel gebruikt worden om de mogelijke ontstaansdatum van de schade te bepalen. Op basis van het schadebeeld en eventueel aan de hand van ter plaatse opgetreden trillingsterkte kan de deskundige een conclusie trekken dat de schade voor eigendomswissel is ontstaan.

In dat geval kan de deskundige het IMG adviseren om na te gaan of het recht op schadevergoeding is overgedragen aan de huidige eigenaar. Deze toelichting kan hij opnemen in de "Algemene opmerkingen" van het adviesrapport.

De deskundige is niet belast met de taak om te beoordelen of de aanvrager rechthebbende is op de schadevergoeding. Het is dan ook niet de bedoeling dat de deskundige het rapport terugzet naar de Werkvoorbereiding i.v.m. het ontbreken van de akte van levering (cessie).

De deskundig dient de schade te beoordelen op causaliteit en zo nodig herstelkosten te calculeren ongeacht of de aanvrager de rechthebbende is. Daarnaast dient de deskundige de geadviseerde ontstaansdatum in het veld "Datum ontstaan" te vermelden.

6.2 Reeds herstelde schade

Het komt voor dat aanvragers de schade reeds hebben hersteld voorafgaand aan de opname, maar daar alsnog een schadevergoeding voor willen ontvangen. In dit geval ligt het op de weg van de aanvrager om de aard en omvang van de schade aannemelijk te maken, bijvoorbeeld door aan de deskundige foto's of andere bewijsstukken te verstrekken.

Indien de aanvrager dit heeft gedaan, moet de deskundige aan de hand van de aangeleverde bewijsstukken bezien of hij de schade kan beoordelen en alsnog een eigen calculatie van de schade kan maken. De schade moet altijd worden opgenomen in het adviesrapport en in voorkomend geval moet worden toegelicht waarom de bewijsstukken onvoldoende zijn om de schade te kunnen beoordelen.

6.3 Nader onderzoek

Een nader onderzoek heeft als doel om, met behulp van een derde, aanvullende kennis/expertise te verzamelen zodat de onafhankelijke deskundige een zo volledig mogelijk en goed onderbouwd oordeel en advies kan geven aan de aanvrager. Voor het verzamelen van de aanvullende kennis/expertise kan inzet van materieel nodig zijn. Het benodigde materieel wordt net als het nader onderzoek door de deskundige zelf georganiseerd. De kosten kunnen aan het IMG worden doorberekend.

Indien de derde die wordt benaderd ten behoeve van het nader onderzoek een zelfstandig oordeel velt over de aard en/of omvang van de schade, dan is voor deze deskundige een DS vereist.

Het verzoek om een nader onderzoek kan door de deskundige bij de afdeling Schade expertise en herstel worden aangevraagd omdat:

1. De deskundige tijdens of na de opname heeft geconstateerd dat er nader onderzoek nodig is
2. De deskundige van het IMG een verzoek om nader advies heeft ontvangen.

Ad.1. Wanneer de deskundige tijdens of na de opname constateert dat een nader onderzoek nodig is dan vult de deskundige in overleg met de Projectcoördinator (PC) in Atabix bij het betreffende dossier het digitale aanvraagformulier in. De PC zet dit aanvraagformulier in Atabix ter goedkeuring door naar het team Prestatiesturing.

Het team Prestatiesturing beoordeelt de aanvraag op:

- volledigheid;
- nut en noodzaak van het onderzoek;
- redelijkheid van de begrote kosten van het nader onderzoek;
- de onafhankelijkheid van de ingeschakelde deskundige voor het nader onderzoek (aan de hand van de DS).

Bij accordering wordt het formulier automatisch in Atabix doorgezet naar het team Planning waarna het team Planning contact opneemt met het expertisebureau om een aantal data af te stemmen waarop de deskundigen gepland kunnen worden. Het team Planning legt de verschillende opties voor aan de aanvrager en plant de afspraak voor het nader onderzoek zoveel als mogelijk met alle betrokken. Mocht de zaakbegeleider op een bepaald tijdstip niet kunnen of als de aanvrager aangeeft geen zaakbegeleider nodig te vinden dan vindt de afspraak zonder zaakbegeleider plaats. Anders wordt een nieuwe afspraak gepland.

De resultaten van het nader onderzoek neemt de deskundige als bijlage op in zijn adviesrapport. In zijn beoordeling van de betreffende schade(s) verwijst de deskundige naar de bijlage.

Ad. 2. Wanneer de deskundige n.a.v. een nader advies besluit om een nader onderzoek aan te vragen dan vult hij bij het betreffende dossier het digitale aanvraagformulier in Atabix in. De werkwijze voor het aanvragen van een nader onderzoek n.a.v. een verzoek voor nader advies is overeenkomstig met de werkwijze wanneer de deskundige op eigen initiatief een nader onderzoek aanvraagt. Het verschil bij een nader advies is dat de resultaten van het nader onderzoek worden verwerkt in een herzien adviesrapport.

In een dossier kan het voorkomen dat er sprake is van bedrijfsschade en/of economische schade. Meestal wordt deze schade meegenomen in het expertiserapport. Het kan echter ook voorkomen dat de aanvrager achteraf aangeeft dat er ten tijde van het herstel van de schade er toch bedrijfsschade en/of economische schade is of dat er in het opgeleverde expertiserapport onvoldoende rekening is gehouden met deze schade. In deze gevallen mag de deskundige rechtstreeks contact opnemen met de aanvrager aangezien het niet noodzakelijk is dat de zaakbegeleider of deskundige bij de afspraak aanwezig zijn. Het is wel zaak dat het expertisebureau het aanvraagformulier ter goedkeuring voorlegt aan de afdeling schade expertise volgens het daarvoor bestemde aanvraagformulier. Daarnaast dient het team Planning altijd op de hoogte te worden gesteld van de geplande afspraak met de aanvrager ten behoeve van registratie en voor het geval een afspraak onverhoopt niet door kan gaan en de aanvrager contact opneemt met de het IMG. Het aanvullende rapport met betrekking tot de bedrijfsschade zal bij voorkeur worden toegevoegd aan het schaderapport en/of later worden toegevoegd in een apart besluit.

6.4 Hoe om te gaan met aanvullende schade na een opname?

Doel is om ten tijde van de opname álle schade op te nemen. Dit wordt zo veel mogelijk bereikt door de volgende acties:

1. Bij het maken van de afspraak adviseert het team Planning de aanvrager om alvast alle schade te noteren.
2. Aan het einde van de opname vraagt de deskundige expliciet aan de aanvrager of alles is opgenomen.

Wanneer op initiatief van de bewoner toch foto's van aanvullende schade worden nagezonden dan geldt het volgende:

- a. Indien de aanvullende schade wordt gemeld op het moment dat het adviesrapport nog niet is opgemaakt, dan moet de deskundige die schade alsnog opnemen in het adviesrapport. De zaakbegeleider of het serviceloket mailt de foto's naar de afdeling Zaakbegeleiding via xxx.xxxx@schadedoormijnbouw.nl. De beheerders van de mailbox zetten via Atabix de foto's in de vorm van bijlage(s) door naar de deskundige. De deskundige probeert m.b.v. de foto de aanvullende schade via een bureaucalculatie op te nemen in het adviesrapport. Als het niet mogelijk is om aan de hand van de aanvullende foto de schade op te nemen, vraagt de deskundige in voorkomende gevallen een aanvullend onderzoek aan om de aanvullende schade te kunnen beoordelen. Het verzoek daartoe wordt middels een digitaal aanvraagformulier in Atabix ingediend en digitaal ter goedkeuring voorgelegd aan de afdeling Schade expertise en herstel. Deze bepaalt of de deskundige alsnog naar de woning moet om de schade op te nemen. Dit hangt af van de reden waarom de schade in eerste instantie niet was opgenomen.
- b. Wanneer de aanvullende schade wordt gemeld en het adviesrapport al door de deskundige is uitgebracht, dan wordt deze meegenomen in het zienswijzentractaat. De werkwijze is dezelfde als hierboven beschreven met het verschil dat de aanvullende schade wordt verwerkt in een herzien rapport.
- c. Als het IMG al een besluit op de aanvraag heeft genomen moet er altijd een nieuw verzoek worden ingediend.

6.5 Nader advies

Op het IMG rust de verplichting om zich te vergewissen van de juistheid en de volledigheid van het adviesrapport van de deskundige. Deze verplichting rust op het IMG, ongeacht of de aanvrager een zienswijze heeft ingediend naar aanleiding van het adviesrapport. Het IMG kan om deze reden, zowel ambtshalve als naar aanleiding van de zienswijze om een nader advies vragen.

Het verzoek om nader advies bevat een aantal vragen die zijn geformuleerd door het team Schade afhandeling. Het verzoek wordt via Atabix naar de deskundige doorgezet. De deskundige geeft vervolgens zijn nader advies in de vorm van een herzien adviesrapport.

Het is cruciaal dat de deskundige alle gestelde vragen deugdelijk gemotiveerd beantwoordt. Dit dient op transparante, controleerbare wijze te geschieden. Indien gebruik wordt gemaakt van een herzien adviesrapport in Atabix, dient het verzoek om nader advies als bijlage aan het advies te worden gehecht. Daarnaast dient in het herziene adviesrapport te worden aangegeven op welke punten nader advies is gevraagd en dient de beantwoording daarvan expliciet te worden opgenomen.

Wanneer voor het opstellen van het nader advies een nader onderzoek gewenst is dan kan de deskundige dit aanvragen conform de werkwijze zoals beschreven in paragraaf 6.3. De resultaten van het nader onderzoek neemt de deskundige op in het herzien adviesrapport. Vanaf het moment van ontvangst van de zienswijze heeft de deskundige 3 weken om te reageren.

Bijlage 1: Werkinstructie AOS voor deskundigen

Werkinstructie AOS voor deskundigen

Eigenaar:

Datum : 1 July 2021

Versie : 1.0

1. Inleiding

Op grond van artikel 2 lid 7 van de Tijdelijke Wet Groningen dient het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) meldingen van Acuu Onveilige Situaties (AOS) binnen 48 uur na melding te inspecteren en dient het IMG in overleg met de melder of bewoner de benodigde maatregelen te treffen.

Deze meldingen kunnen op verschillende manieren bij het IMG binnenkomen zoals bijvoorbeeld door het doen van:

- Een telefonische melding
- Een melding via de website
- Een melding tijdens een schade-opname door een deskundige.

In deze richtlijn richten we ons voornamelijk op de melding die wordt gedaan door de deskundige. Om te beginnen wordt omschreven wat in het kader van het AOS protocol onder een AOS wordt verstaan. Vervolgens wordt omschreven hoe een AOS melding in behandeling wordt genomen. Verder wordt omschreven op welke wijze de deskundige een AOS kan melden. Ook wordt een aantal mogelijke scenario's van AOS situaties uitgewerkt en tenslotte worden een aantal tips aangereikt betreffende de communicatie met bewoners over mogelijke Acuu Onveilige Situaties.

2. Wat wordt verstaan onder een AOS?

Onder een AOS wordt in het kader van het protocol verstaan: een omstandigheid waarbij er sprake is van een aantasting van de constructie van en/of de staat van een gebouw of werk op een zodanige manier dat er een direct veiligheidsrisico is voor de bewoners, omwonenden of andere personen. Bij de beoordeling van de vraag of er sprake is van een AOS worden steeds mogelijke (kleine of grote) invloeden op de constructie van buitenaf (weersinvloeden, verkeersinvloeden of trillingen) die de acuu onveilige situatie drastisch kunnen verergeren, meegenomen.

Bij een gebouw of werk dient het te gaan om een gebouw of werk in de zin van artikel 6:177a BW.

3. De AOS procedure

Na ontvangst wordt een AOS melding zo spoedig mogelijk doorgezet naar het AOS-team waar de AOS-coördinator de melding registreert.

De AOS-coördinator controleert of er voor de desbetreffende woning een schadedossier aanwezig is en noteert het eventuele besluit in het AOS dossier. Vervolgens wijst de AOS-coördinator binnen het AOS-team een Bouwkundig Adviseur aan.

De Bouwkundig Adviseur neemt telefonisch contact op met de melder. Blijkt uit het telefoongesprek tussen de Bouwkundig Adviseur en de melder dat er inderdaad sprake kan zijn van een AOS dan wordt een afspraak voor een inspectie ingepland. De Bouwkundig Adviseur streeft ernaar om binnen 24 uur na melding te inspecteren. Indien de melder niet tevens de bewoner/eigenaar is van het gebouw of werk dan wordt contact opgenomen met de bewoner/eigenaar en vindt de afstemming over het bezoek plaats met de bewoner/eigenaar.

In het eerste telefoongesprek tussen Bouwkundig Adviseur en bewoner/eigenaar wordt steeds benadrukt dat tijdens de inspectie de situatie enkel op constructieve veiligheid zal

worden beoordeeld. Ook zal de Bouwkundig Adviseur tijdens dit telefoongesprek - indien er nog geen schadedossier aanwezig is bij het Instituut - de bewoner/eigenaar wijzen op de mogelijkheid om naast de AOS-melding een afzonderlijke schademelding te doen via de website van het IMG.

Tijdens de inspectie gaat er altijd een inspecteur van een onafhankelijk ingenieursbureau met de Bouwkundig Adviseur mee. Er wordt dan nogmaals benadrukt dat de situatie enkel op constructieve veiligheid zal worden beoordeeld. De Bouwkundig Adviseur krijgt advies van de inspecteur van het ingenieursbureau en neemt namens het IMG het advies over. Uit het advies blijkt of er wel of niet sprake is van een AOS. Als het een gegronde AOS is, wordt meteen vastgesteld of deze direct ter plekke kan worden veiliggesteld. De veiligstelling dient binnen 48 uur gereed te zijn.

De inspecteur van het ingenieursbureau stelt van iedere inspectie een AOS-inspectieverslag op en verstrekt deze rapportage zo spoedig mogelijk aan het IMG.

Ingeval de bewoner/eigenaar geen toestemming geeft tot inspectie wordt door de Bouwkundig Adviseur samen met de inspecteur van het ingenieursbureau ter plaatse een visuele (uitwendige) inspectie verricht. Ook van deze visuele inspectie wordt een AOS-inspectieverslag opgesteld dat zo spoedig mogelijk wordt verstrekt aan het IMG.

Zoals hierboven aangegeven is een AOS melding gegrond of ongegrond. Hieronder zal in het kort worden beschreven hoe het IMG dient te handelen in deze situaties.

Een AOS melding waarvan wordt vastgesteld dat deze ongegrond is

Wanneer tijdens de inspectie blijkt dat er geen sprake is van een AOS dan legt de Bouwkundig Adviseur aan de bewoner/eigenaar in begrijpelijke bewoordingen uit waarom de melding ongegrond is. Aan de bewoner/eigenaar wordt vervolgens uitgelegd dat de eventueel bij het IMG gemelde schade afzonderlijk wordt onderzocht conform de werkwijze van het IMG.

Door het IMG wordt zo spoedig mogelijk schriftelijk aan de bewoner/eigenaar bevestigd dat de melding ongegrond is onder toezending van het AOS-inspectieverslag.

Een AOS melding waarvan wordt vastgesteld dat deze gegrond is

Wanneer tijdens de inspectie blijkt dat er wel sprake is van een AOS en de melding dus gegrond is, geeft de Bouwkundig Adviseur direct uitleg over de situatie en de gevolgen hiervan aan de bewoner/eigenaar.

De Bouwkundig Adviseur schakelt vervolgens een aannemer in. In het bijzijn van de inspecteur van het ingenieursbureau en de aannemer deelt de Bouwkundig Adviseur de bevindingen van het onderzoek aan de bewoner/ eigenaar mee en legt hij uit of en hoe de veiligstelling² plaats gaat vinden. De Bouwkundig Adviseur stelt ter plaatse een Plan van Aanpak op waarin wordt vastgelegd welke feiten er zijn geconstateerd en op welke wijze de veiligstelling plaatsvindt. Het Plan van Aanpak wordt ondertekend door de Bouwkundig Adviseur en ter goedkeuring door de eigenaar/bewoner.

De Bouwkundig Adviseur geeft, na goedkeuring van de bewoner/eigenaar, de aannemer opdracht om het gebouw of werk veilig te stellen conform het Plan van Aanpak. Het IMG neemt de kosten van acuut veiligstellen op zich. Wel is het van belang dat voor de meest (kosten) efficiënte maatregelen wordt gekozen. Ter illustratie: indien het plaatsen van een

² Veiligstellen: Met veilig stellen wordt bedoeld het nemen van (bouwkundige) maatregelen om er voor te zorgen dat de constructie van de woning zich weer in een zodanige staat bevindt dat de woning (al dan niet tijdelijk) weer voldoet aan het gestelde in artikel 1a, lid 1, van de Woningwet (De eigenaar van een bouwwerk, open erf of terrein of degene die uit anderen hoofde bevoegd is tot het daaraan treffen van voorzieningen draagt er zorg voor dat als gevolg van de staat van dat bouwwerk, open erf of terrein geen gevaar voor de gezondheid of veiligheid ontstaat dan wel voortduurt).

afzetting rond een bouwvallige schuur afdoende is, is het plaatsen en onderhouden van stutten niet nodig.

Bij een gegronde melding stelt de Bouwkundig Adviseur onmiddellijk het College van Burgemeester en Wethouders van de betrokken gemeente en het technisch lid van het Instituut hiervan in kennis. Weigert de bewoner/eigenaar veiligstelling door de aannemer dan wordt door het Instituut onmiddellijk het College van Burgemeester en Wethouders van de betrokken gemeente geïnformeerd hetgeen aan de bewoner/eigenaar wordt medegedeeld.

De Bouwkundig Adviseur geeft uitleg over het vervolgproces en maakt vervolgafspraken met de bewoner/eigenaar ten aanzien van een volgend contactmoment. Tevens wordt aangegeven dat in opdracht van het IMG een 'dedicated' zaakbegeleider vanuit de werkstroom AOS-Follow Up de bewoner/eigenaar verder zal begeleiden gedurende de rest van het traject.

Wanneer een woning niet direct kan worden veiliggesteld en deze woning naar het oordeel van de Bouwkundig Adviseur niet meer veilig kan worden bewoond, wordt de bewoner mondeling geadviseerd en schriftelijke bevestigd de woning te verlaten. In deze situatie wordt de bewoner aangeboden om elders te verblijven op kosten van het IMG.

Het IMG bevestigt zo snel mogelijk schriftelijk aan de bewoner/eigenaar dat de AOS melding gegrond is bevonden onder toezending van de AOS-inspectieverslag, een kopie van het Plan van Aanpak en een kopie van de eventueel gemaakte afspraken over het tijdelijk verlaten van het gebouw of werk.

Ook moet duidelijk worden vastgelegd dat de betrokkenheid van het Instituut ophoudt indien na veiligstelling vast komt te staan (door een opname van de schade) dat er geen causaal verband is tussen de gegronde AOS en de aanleg of de exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van het winnen van gas uit het Groningenveld of als gevolg van de gasopslag Norg.

Nadat het gebouw of werk is veiliggesteld, blijft de Bouwkundig Adviseur verantwoordelijk voor de veiliggestelde situatie en beoordeelt hij regelmatig of de situatie niet verslechtert en of er aanvullende maatregelen nodig zijn. De regelmaat van deze controle is afhankelijk van de ernst van de situatie. Ook bewaakt de Bouwkundig Adviseur de nakoming van de (financiële) afspraken die zijn gemaakt met de bewoner/eigenaar.

In het AOS follow up-traject wordt zo spoedig en met prioriteit door het IMG onderzocht of de schade is veroorzaakt door beweging van de bodem als gevolg van de aanleg of de exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van het winnen van gas uit het Groningenveld of als gevolg van de gasopslag Norg.

4. Hoe kan een AOS melding worden gedaan?

De melding moet altijd worden gedaan via het webformulier:
<https://schadedoormijnbouw.nl/acuut-onveilig#formulierAOS>

In de omschrijving van de melding is het belangrijk om aan te geven dat de melding is gedaan door de deskundige onder vermelding van naam en expertisebureau. **Deze melding moet altijd in overleg gedaan worden met de bewoner.**

Daarnaast is het verstandig om telefonisch contact te zoeken met het AOS team wanneer tijdens een schade opname een situatie erg nijpend lijkt te zijn.

Wanneer een deskundige twijfelt over een situatie kan er uiteraard contact worden gezocht met een van de medewerkers van het AOS team. Het is belangrijk om de aanvrager hiervan op de hoogte te stellen zodat de aanvrager niet voor verrassingen komt te staan.

Het AOS-team heeft 48 uur om een AOS-melding af te handelen. Er zal echter altijd eerst telefonisch contact opgenomen worden met de bewoner om de situatie te beoordelen en te inventariseren of er spoed noodzakelijk is.

In overleg met de zaakbegeleider kan er ook voor worden gekozen worden om de AOS-melding via de zaakbegeleider te laten lopen. De instructies hiervoor zijn bekend bij de zaakbegeleider.

Mocht het voorkomen dat het AOS-team telefonisch niet bereikbaar is dan kan er een e-mail worden gestuurd naar het volgende e-mail adres: xxx.xxxx@schadedoormijnbouw.nl. Het team AOS zal dan z.s.m. contact opnemen.

5. Hoe te handelen bij verschillende AOS-meldingen?

Hieronder volgen een 4-tal scenario's die zich voor kunnen doen tijdens een Schade-opname waarbij sprake zou kunnen zijn van een mogelijke AOS. In deze scenario's worden ook voorbeelden geschetst hoe de betrokkenen hier het beste mee om zouden kunnen gaan.

In onderstaande scenario's is het van groot belang dat er goed gecommuniceerd wordt richting de aanvrager en geen onrust wordt veroorzaakt. Het is niet de bedoeling dat de deskundige zelf een oordeel geeft over de veiligheid van de situatie of de veiligstelling door het AOS team.

1) De deskundige treft tijdens een schade-opname een mogelijke AOS aan waar nog niet eerder een AOS melding is geweest.

Het is van belang dat tijdens een dergelijke situatie geen onrust wordt veroorzaakt bij een aanvrager. De deskundige wordt geadviseerd om aan de aanvrager aan te geven dat er een situatie is aangetroffen die vragen oproept over de kwaliteit van de constructie en dat de situatie met een ander team besproken zal worden. Hiervoor kan dan vervolgens een AOS melding gedaan worden volgens de daarvoor geldende instructies. De opname van de schade kan verder gewoon worden afgerond.

2) De deskundige voert een schade-opname uit op een adres waar eerder een AOS inspectie heeft plaatsgevonden die als ongegrond is beoordeelt, terwijl er nu weer twijfel is over de aangetroffen situatie.

Allereerst kan de situatie veranderd zijn waardoor er inderdaad nu sprake kan zijn van een AOS. Ook in deze situaties is het goed om te zorgen dat er bij de aanvrager aangegeven wordt dat de constructie vragen oproept en dat de deskundige hierover contact zal opnemen met het AOS-team. De deskundige kan dan tevens een AOS melding doen volgens de daarvoor geldende instructies. De opname van de schade kan verder gewoon worden afgerond.

3) AOS Follow up: De deskundige voert een schade-opname uit bij een geprioriteerde schademelding waarbij eerder een AOS-inspectie heeft plaatsgevonden die als gegrond is beoordeelt en is veiliggesteld. Tijdens deze schade-opname ontstaat er twijfel over de manier van veiligstellen.

In dit scenario is het van belang dat er geen uitspraken worden gedaan over de twijfel die er bestaat over de methode van veiligstelling in het bijzijn van de aanvragers. Er kan contact worden gezocht met het AOS-team om de aangetroffen situatie te overleggen. In gezamenlijkheid kan dan worden besloten of er een nadere inspectie door het AOS-team

nodig is. Belangrijk om te benoemen in deze situatie is dat een veiligstelling altijd in samenspraak en met toestemming van een aanvrager wordt uitgevoerd.

6. Communicatie met melder/ eigenaar

In dit hoofdstuk volgen een aantal tips betreffende de communicatie met de bewoners over mogelijk Acuut Onveilige Situaties.

Wanneer er een situatie aangetroffen wordt waarbij er twijfel bestaat over de veiligheid is het goed te zorgen dat de bewoner niet onnodig angstig wordt gemaakt. Er hoeft niet gelijk over onveiligheid gesproken te worden. Een voorbeeld is:

"We hebben tijdens de opname een situatie aangetroffen die we graag nader bekeken zouden zien, hiervoor is een speciaal team binnen het IMG, zij kijken naar de constructies van deze situatie en of er mogelijk op korte termijn gehandeld zou moeten worden".

In het geval van directe twijfel over de veiligheid, door de deskundige, de zaakbegeleider en de bewoners in het goed om wel de verantwoordelijkheid te nemen betreffende deze situatie, echter ook hierbij geldt doe geen uitspraken over of de situatie daadwerkelijk onveilig is, maar dat er wel nader naar gekeken dient te worden. Een voorbeeld zou kunnen zijn:

"We hebben twijfels over de situatie, en willen dit graag z.s.m. door een gespecialiseerde afdeling laten beoordelen of deze twijfels gegrond zijn. Ik zou u adviseren om (de betreffende ruimte) tot die tijd te vermijden, dit puur uit voorzorg, totdat het nader is bekeken en er toelichting is gegeven over wat er constructief aan de hand is"

Bijlage 2: Sjabloon SPLITS VvE's

[aanvraagnummer opnemen]; [adres opnemen] (VvE; [VvE opnemen])

Instructie aan deskundige: De vetgedrukte lijnen op de splitsingstekeningen betreffen gemeenschappelijke muren. [Vorige zin alleen opnemen als splitsingstekeningen aanwezig zijn.] Wanneer de schade zich bevindt aan de buitenzijde van het appartementencomplex, in een gemeenschappelijke ruimte, of indien de schade ziet op beide zijden van een gemeenschappelijke muur en niet alleen aan de binnenzijde die behoort tot een appartementsrecht, is de VvE bevoegd om hiervoor een aanvraag in te dienen. Voor zover de schade alleen ziet op de binnenzijde van een gemeenschappelijke muur die behoort tot een appartement, is alleen de betreffende appartementsgerechtigde bevoegd om een aanvraag in te dienen. [check of dit inderdaad het geval is o.g.v. de akte van splitsing en het toepasselijke splitsingsreglement. Zo niet, modeltekst aanpassen].

Omschrijving van de schademelding:

"[omschrijving schademelding opnemen]"

Opnemen in het deskundigenrapport als de schade ziet op een gemeenschappelijk gedeelte: "Schade *** ziet op een gemeenschappelijk gedeelte van het appartementencomplex en wordt daarom meegenomen in dit schaderapport."

Opnemen in het deskundigenrapport als de schade ziet op een privégedeelte: "Schade *** ziet op een privégedeelte van het appartementencomplex en wordt daarom niet meegenomen in dit schaderapport. Alleen de betreffende appartementsgerechtigde is bevoegd om een aanvraag tot vergoeding van deze schade in te dienen."

- **Brondocument:** akte van splitsing in appartementsrechten van [datum opnemen] (deel ***, nummer ***), **inclusief/exclusief splitsingstekeningen waarop de eigendomsgrenzen zijn aangegeven;**
- **Onderscheid gemeenschappelijke- en privégedeelten:** [toepasselijk splitsingsreglement hier opnemen] van toepassing. [Als in de akte van splitsing afwijkingen van het toepasselijke reglement zijn opgenomen, dan die hier ook opnemen: Bijzonderheid: (...)]. **Artikel/artikelen *** van het reglement, dat bepaalt/die bepalen** welke gedeelten van het pand gemeenschappelijk zijn, **luit/luiden** in dit geval – voor zover voor de deskundige relevant – als volgt:

"[Relevante artikelen uit het toepasselijke reglement van splitsing hier opnemen]"

Bijlage 3: Hygiëneprotocol betreden bedrijven en locaties met akkerbouw, evenhoevigen en/of pluimvee

Hygiëneprotocol betreden bedrijven en locaties met evenhoevigen en/of pluimvee

Instituut
Mijnbouwschade
Groningen

Eigenaar:

Datum : 1 July 2021

Versie : C1.1

1. Inleiding

Zaakbegeleiders van het Instituut Mijnbouwschade Groningen komen tijdens hun werk regelmatig in aanraking met hobbymatig dan wel bedrijfsmatig gehouden dieren. In een aantal gevallen gaat het om evenhoevigen (runderen, varkens, schapen en geiten) en pluimvee. Daarbij is altijd het risico aanwezig dat eventuele ziekteverwekkers opgepikt kunnen worden. Aangezien de gezondheidsstatus van de dieren (de mate waarin zij drager kunnen zijn van een besmettelijke dierziekte) onbekend is, zijn een aantal preventie maatregelen noodzakelijk om het risico op versleping te beperken. Voor de houders zelf is hiervoor de Regeling preventie, bestrijding en monitoring van besmettelijke dierziekten en zoönosen en TSE's (Regeling preventie) van toepassing.

Hierin staan de eisen waaraan moet worden voldaan wanneer er bedrijfsbezoek plaatsvindt. Op het moment dat er een dreiging is van een besmettelijke dierziekte, worden ook eisen gesteld aan de bezoekers. Om alle risico's tot een minimum te beperken zijn deze eisen in dit protocol opgenomen.

In dit protocol staat beschreven onder welke voorwaarden deze bedrijven en/of locaties kunnen worden betreden.

Dit protocol is van toepassing op alle medewerkers van het Instituut Mijnbouwschade Groningen die bedrijven of locaties betreden waar evenhoevigen en/of pluimvee worden gehouden. Daarnaast gelden deze regels voor alle personen die vergezeld door het Instituut Mijnbouwschade Groningen werkzaamheden uitvoeren op deze bedrijven en locaties.

2. Bedrijfshygiëneprotocol

Veel agrarische bedrijven hanteren een eigen bedrijfs-(of branche) hygiëneprotocol voor erfbetreders. Bij een bezoek aan zo'n bedrijf is het bedrijfshygiëneprotocol, voor zover redelijk en proportioneel, leidend.

Let op: er dient in alle gevallen minimaal aan de eisen van dit hygiëneprotocol te worden voldaan.

Betreden van bedrijven / locaties waar een bedrijfshygiëneprotocol geldt:

- a) De auto parkeren op de daarvoor aangewezen / gemarkeerde plaats.
- b) Neem, indien nodig, wegwerpoverall, oversokjes, haarnetje etc. mee.
- c) Meld je bij de bedrijfsleider / eigenaar via bel, intercom, telefoon, loket etc. Niet zondermeer de stallen betreden.
- d) Hygiëne-eisen opvolgen, eventueel gebruik van douche / ontsmetting van handen / gebruik handschoenen.
- e) Bij het betreden van de stallen gebruik maken van bedrijfskleding en -schoeisel.
- f) Laat gebruikte disposable materialen zoveel mogelijk achter op het bedrijf. Is dit niet mogelijk dan worden de disposable materialen opgeborgen in een gesloten plasticzak in het vuile gedeelte van de auto en bij eerste gelegenheid in een afvalbak /-container gedaan.
- g) Meld je af bij de bedrijfsleider / eigenaar voordat je het bedrijf verlaat.

3. IMG Hygiëneprotocol

Ook bedrijven zonder vastgesteld hygiëneprotocol hebben vaak voorzieningen getroffen om het risico op insleep van ziektekiemen te beperken. Denk hierbij aan het beschikbaar stellen van bedrijfskleding en bedrijfslaarzen.

Gebruik bedrijfskleding en -laarzen: bij voorkeur, mits schoon en niet kapot.

Douchen op het bedrijf: Voor het betreden van een aantal specifieke bedrijven, bijv. A, C en E varkensbedrijven, is douchen verplicht. Voor het overige alleen wanneer de veehouder dit verlangt, mits dit op acceptabele wijze kan én gedurende het bedrijfsbezoek gebruik kan worden gemaakt van door de veehouder verstrekte bedrijfskleding.

Betreden van bedrijven / locaties waar geen bedrijfshygiëneprotocol geldt:

- a) De auto parkeren op de daarvoor aangewezen / gemarkeerde plaats. Is deze mogelijkheid niet aanwezig, dan parkeren buiten het terrein / aan de openbare weg.
- b) Trek, voordat je het bedrijfsgedeelte betreedt, bij de auto schone / ontsmette laarzen aan, dan wel schone laarzen met daarover wegwerphoesjes.
- c) Neem eventueel een disposable overall, wegwerphandschoenen, mondkapje, haarnetje etcetera mee.
- d) Meld je bij de bedrijfsleider / eigenaar via bel, intercom, telefoon, loket etc. Niet zondermeer de stal betreden.
- e) In principe worden laarzen en bedrijfskleding van het bedrijf zelf gebruikt. Is dit niet voorhanden / vuil / kapot, dan worden de eigen ontsmette laarzen en disposable overalls gebruikt;
Bij pluimvee: Gebruik altijd stal-eigen schoeisel dat door de houder wordt verstrekt. Indien de houder geen stal-eigen schoeisel verstrekt, gebruik dan overschoenen, over je laarzen heen, die je per stal wisselt.
Bij pluimvee: Gebruik per stal nieuwe wegwerphandschoenen.
- f) Voorkom zoveel mogelijk dat eigen materiaal naar een bedrijf wordt meegenomen en gebruik zoveel mogelijk het materiaal van de veehouder zelf. Kan dit niet, dan wordt het eigen materiaal voor en na gebruik zo goed mogelijk gereinigd en ontsmet.
- g) Laat de disposable materialen na gebruik achter op het bedrijf.
Is dit niet mogelijk dan worden de disposable materialen opgeborgen in een gesloten plasticzak in het vuile gedeelte van de auto en bij eerste gelegenheid in een afvalbak /-container gedaan.
- i) Indien reinigen en ontsmetten ter plaatste niet mogelijk is, worden de gebruikte materialen opgeborgen in een gesloten plasticzak in het vuile gedeelte van de auto en zodra er een mogelijkheid is worden de materialen gereinigd en ontsmet.
- j) Was de handen met water en zeep of Densept gel 70% na het bezoek en gebruik, indien mogelijk, bij aanraking met dieren disposable handschoenen.
- k) Meld je af bij de bedrijfsleider / eigenaar voordat je het bedrijf verlaat.

4. Arbo, milieu en veiligheid

Neem alle voorzorgsmaatregelen met betrekking tot de veiligheid van jezelf en omstanders bij gebruik van het ontsmettingsmiddel in acht. De gebruiksaanwijzing, het wettelijk gebruiksvorschrift en de veiligheidsaanbevelingen op de verpakking moeten worden opgevolgd. Extra aandachtspunten bij bezoek aan rundveebedrijven:

- Gebruik laarzen met stalen neuzen
- Gebruik wegwerphandschoenen bij contact met dieren

Extra aandachtspunten bij bezoek aan pluimveebedrijven:

- Gebruik ruimzichtbril 3M type 2790A bij rechtstreeks contact met dieren.
- Gebruik gehoorbescherming
- Gebruik mondkapje (cat. 3)

Extra aandachtspunten bij bezoek aan varkensbedrijven:

- Gebruik gehoorbescherming
- Gebruik mondkapje (cat. 3)
- Gebruik wegwerphandschoenen bij contact met dieren

5. Divers

- 1) Materialen zijn te bestellen via de coördinator zaakbegeleiders specials
- 2) Houdt in de auto een scheiding tussen gebruikte-, niet gebruikte- en overige materialen;
- 3) Zorg ervoor dat de laarzen bij het verlaten van de locatie zijn gereinigd. (geen smerige laarzen in de auto) Ontsmet de (eigen) laarzen als ze zijn gebruikt in de stal
- 4) Reinig de gebruikte elektronische apparatuur (laptop, fototoestel, telefoon e.d.) met de daarvoor bestemde vochtige doekjes.
- 5) Parkeer de auto niet in de nabijheid van de kadaverplaats c.q. kadavertonnen

Bijlage 4: Aandachtspunten bij schade-opname in rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten

Aandachtspunten bij schade-opname in rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten

Het gebouw dat u gaat beoordelen is een rijksmonument of een gemeentelijk monument. Zoals u bekend gelden bijzondere regels voor het schadeherstel van monumenten. Soms geldt een vergunningplicht. Deze regels kunnen gevolgen hebben voor degene die schadevergoeding heeft aangevraagd. Wij geven u daarom enkele aandachtspunten voor de voorbereiding, uitvoering en afronding van de schade-opname.

Voorafgaand aan de schade-opname

Voorafgaand aan de schade-opname moet worden onderzocht welke regels gelden voor het herstel en onderhoud van het monument en welke consequenties deze regels kunnen hebben voor (o.a.) de herstmethode, de materiaalkeuze en de kosten van herstel.

Rijksmonumenten zijn beschermd op grond van de Erfgoedwet (voorheen: de Monumentenwet 1988). Een rijksmonument mag in principe niet worden ontsierd of in gevaar gebracht zonder omgevingsvergunning. Dat geldt niet alleen bij gebruik, maar ook bij herstel en sloop. Bij gewoon onderhoud geldt geen vergunningplicht als de *materiaal*soort en *kleur* niet wijzigen. Ook geldt geen vergunningplicht bij inpartidige veranderingen van een onderdeel dat uit het oogpunt van monumentenzorg geen waarde heeft. Over een (eventuele) vergunningaanvraag moet de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed advies uitbrengen.

Zie hierover artikel 2.1 lid 1 onder f van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en artikel 3a van bijlage II bij het Besluit omgevingsrecht.

Gemeentelijke monumenten zijn (vaak) beschermd op grond van een gemeentelijke erfgoedverordening. Daarin staat vaak een vergelijkbare hoofdregel en uitzondering als hierboven beschreven voor rijksmonumenten. In de Erfgoedverordening staan precieze instructies over bijvoorbeeld het behoud van de *detaillering*, *profilering*, *vormgeving*, *materiaal*soort en *kleur* bij normaal onderhoud (zonder omgevingsvergunning). Het is van belang de Erfgoedverordening goed te bekijken. Deze kan per gemeente verschillen. Over een (eventuele) vergunningaanvraag kan een gemeentelijke erfgoedcommissie (vaak) desgevraagd een advies uitbrengen.

Zie hierover artikel 2.2 lid 1 onder b van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en (bijvoorbeeld) artikel 14 van de Erfgoedverordening gemeente Groningen 2017 en artikel 14 van de Erfgoedverordening gemeente Midden-Groningen.

In **het bestemmingsplan** kunnen aanvullende (bouw)regels staan over het monument. Bovendien kan het monument tevens een karakteristieke, beeldbepalende en/of archeologische waarde hebben. Hiervoor gelden specifieke sloop-, herstel- en bouwregels. Het is daarom van belang ook het bestemmingsplan te raadplegen via www.ruimtelijkeplannen.nl.

Tijdens de schade-opname

Tijdens de schade-opname moet zoveel mogelijk worden gezocht naar een wijze van herstel waarbij de monumentale (en eventueel ook karakteristieke en beeldbepalende) waarde behouden blijft. Hierbij zijn vrijwel altijd de keuze voor materiaal, kleur, vorm, detaillering en profilering belangrijk. Een herstmethode waarbij voornoemde elementen behouden blijven kan de aanvrager de kosten en vertraging van een omgevingsvergunning besparen.

Bij het opstellen van het schaderapport

In het schaderapport moet zorgvuldig worden opgenomen of al dan niet bijzondere eisen gelden voor de geadviseerde herstmethode. Dat kan bijvoorbeeld inhouden dat de detaillering, profilering, vormgeving, materiaalkeuze en kleur niet mogen wijzigen. De hoogte schadevergoeding moet toereikend zijn om aan deze eisen te kunnen voldoen. Als een vergunningplicht geldt moet in het rapport ook rekening worden gehouden met de kosten en vertraging daarvan.

Bijlage 5: Beslisboom uitvraag BTW

Beslisboom uitvraag BTW (bij gebruik dat afwijkt van volledige bewoning door eigenaar)

- Deze beslisboom is een aanvulling op hoofdstuk 3.5 van de Praktische Uitwerking.
- De deskundige zal - bij afwijkend gebruik (van bewoning door eigenaar) - tijdens de schade-opname bij de aanvrager uitvragen of het adviesrapport in- of exclusief BTW opgemaakt dient te worden.
- Voor de vraag of (een deel van) de schadevergoeding in- of exclusief BTW vergoed dient te worden gekeken naar de eigendomssituatie in combinatie met het gebruik van het pand door de ondernemer.
- Bij een logische situatie (conform Praktische Uitwerking) is het uitgangspunt dat er geen bewijsstuk nodig is.
- Het is wel van belang om de situatie te beschrijven én te onderbouwen in het adviesrapport (zie stap 2).

→ Stap 1: uitvraag bij aanvrager tijdens opname

Hoe wordt het pand gebruikt?

- Bewoning : beantwoord vraag 1 of 2 (afhankelijk van de situatie)
- Bedrijfsmatig : beantwoord vraag 4 of 5 (afhankelijk van de situatie)
- Zowel bewoning als bedrijfsmatig : beantwoord vraag 1 of 2 (afhankelijk van de situatie) + vraag 3, en indien van toepassing vraag 4 of 5

-

1. Bewoning door eigenaar

- Geen uitvraag/bewijsstuk nodig. Normaliter inclusief BTW, tenzij aanvrager aangeeft dat er een afwijkende situatie van toepassing is (dan vermelden in adviesrapport waarom in dit geval de schade(s) exclusief BTW vergoed dient te worden).

2. Verhuur aan particulier

- Langlopende verhuur → inclusief BTW / geen bewijsstuk
- Kortlopende verhuur (maximaal 6 maanden o.a. hotel, B&B, pension, short stay) → exclusief BTW / geen bewijsstuk
- Aanvrager geeft anders aan → bewijsstuk

3. Is er sprake van een zelfstandige werkruimte? (eigen ingang/opgang én sanitaire voorzieningen)

- Nee, geen recht op aftrek van BTW → inclusief BTW / geen bewijsstuk
- Ja, ga verder met vraag 4 of 5

4. Bedrijfsmatig gebruik door eigenaar

- Heeft de ondernemer voor zijn prestaties recht op aftrek van BTW?*
- Ja, dan adviesrapport exclusief BTW opmaken → exclusief BTW / geen bewijsstuk
- Nee, wat is de reden?
 - Prestatie is vrijgesteld van BTW* → inclusief BTW / geen bewijsstuk
 - Aanvrager valt onder de KOR → inclusief BTW / wel bewijsstuk
 - Andere uitzondering → inclusief BTW / wel bewijsstuk

5. Bedrijfsmatig verhuurd door eigenaar

- Is er sprake van belaste verhuur (huur is belast met BTW)?
- Ja, is dit logisch met het gebruik* → exclusief BTW / geen bewijsstuk
- Ja, niet logisch met het gebruik* → exclusief BTW / wel bewijsstuk
- Nee, is dit logisch met het gebruik* → inclusief BTW / geen bewijsstuk
- Nee, niet logisch met het gebruik omdat de huurder voor zijn prestaties recht heeft op BTW aftrek?* → inclusief BTW / wel bewijsstuk

-

6. (Bedrijfs)pand staat leeg

- Indien een pand leeg staat, dan dient er gekeken te worden naar het toekomstige gebruik. Is het toekomstige gebruik bekend dan kan voor de juiste toepassing van de BTW gebruik worden gemaakt van de stappen 1 t/m 5.
- Is het toekomstige gebruik van het pand (nog) niet bekend, dan zal er gekeken moeten worden of de eigenaar voor zijn prestaties recht heeft op aftrek van BTW*.

7. Agrarisch bedrijf:

Het woon/privé- en bedrijfsgedeelte dienen los van elkaar uitgevraagd te worden. De BTW toepassing voor het woon/privé gedeelte is afhankelijk van of deze ruimte is ingebracht in de onderneming. Dit dient uitgevraagd te worden bij de aanvrager. Nb: een deel van de schuren kan ook tot het woon-/privé gedeelte behoren.

- Woon-/privé gedeelte niet bij de onderneming ingebracht → inclusief BTW / onderbouwing (stap 2)
- Woon-/privé gedeelte bij de onderneming ingebracht → exclusief BTW / onderbouwing (stap 2)
- Bedrijfsgedeelte inclusief BTW → inclusief BTW / wel bewijsstuk
- Bedrijfsgedeelte exclusief BTW → exclusief BTW / geen bewijsstuk

→ Stap 2: informatie BTW en gebruik vastleggen in het adviesrapport

Het is van belang dat de uitgevraagde informatie voor de aanvrager en het IMG zo volledig mogelijk wordt vastgelegd in het adviesrapport. Indien er sprake is van afwijkend gebruik (van bewoning door eigenaar) dan dient in het adviesrapport minimaal het volgende vermeld te worden:

- Wat voor type pand het betreft, en hoe het pand wordt gebruikt.
- Wat dit gebruik vervolgens betekent voor de BTW toepassing, én wat de aanvrager hierover heeft gemeld.

Uit de motivatie/toelichting van de deskundige zal duidelijk naar voren moeten komen waarom het adviesrapport in- of exclusief BTW opgemaakt is. Door enkel aan te geven dat er sprake is van een bedrijfspand en/of dat dit pand in privé eigendom is bij de aanvrager is niet voldoende.

* Welke prestaties zijn wel en niet BTW belast?

Als de ondernemer het eigen pand volledig bedrijfsmatig gebruikt dan is de ondernemer verplicht om het pand in zijn ondernemingsvermogen in te brengen. Bij gemengd gebruik waarbij het bedrijfsgedeelte zelfstandig is, zal het bedrijfsgedeelte naar rato in het ondernemingsvermogen worden ingebracht. In beginsel heeft de ondernemer recht op aftrek van BTW over de schadevergoeding die de ondernemer ontvangt, tenzij er sprake is van een onderneming waarvan de prestatie is vrijgesteld van BTW.

Voorbeelden van veel voorkomende situaties (lijst is niet limitatief):

Situatie	Exclusief BTW
Onderneming (ondernemer heeft recht op aftrek van BTW)	Exclusief BTW
Kortlopende verhuur vanuit bedrijf (hotel, B&B, vakantiepark, etc.)	Exclusief BTW
Gemeente en provincie (lagere overheden)	Exclusief BTW
Notariskantoor	Exclusief BTW
Situatie	In- en/of exclusief BTW
Woonhuis met bedrijf (zelfstandige werkruimte: eigen toegang + sanitaire voorzieningen)	Woning incl. BTW, bedrijf excl. BTW (afhankelijk van gebruik)
Bedrijfsmatige verhuur vanuit particulier	Afhankelijk van huurcontract kan zowel incl. als excl. BTW
Bedrijfsmatige verhuur vanuit bedrijf	Afhankelijk van huurcontract kan zowel incl. als excl. BTW
Agro	Bedrijfsgedeelte excl. BTW, woonhuis incl. of excl. BTW
Situatie	Inclusief BTW
Particuliere verhuur (ook kamerverhuur)	Inclusief BTW
Woonhuis met bedrijf zonder eigen toegang	Woning en bedrijf inclusief BTW
WoCo	Inclusief BTW
Kerken	Inclusief BTW *
Vereniging	Inclusief BTW *
Scholen van overheid	Beide, meestal inclusief BTW
Fysiotherapie / huisarts + overige medisch	Beide, meestal inclusief BTW
Waterschappen en Rijkswaterstraat	Inclusief BTW
Banken en verzekeringsmaatschappijen	Inclusief BTW
Langlopende verhuur van vakantiewoning	Meestal inclusief BTW
Stichtingen	Beide, meestal inclusief BTW
Ondernemer die valt onder de KOR	Inclusief BTW
Uitvaartonderneming	Inclusief BTW
Zorgboerderij	Inclusief BTW
Verzorgingshuizen	Inclusief BTW
Sportvereniging of -accommodatie	Inclusief BTW *
Kinderdagverblijf	Inclusief BTW

* Deze situaties kunnen exclusief BTW zijn als er ook bedrijfsmatige activiteiten plaatsvinden.